

Marcin Wrzos OMI

Wydział Teologiczny Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu

Zagraniczne podróże apostolskie papieża Franciszka w najważniejszych krajowych portalach internetowych cz. II (rok 2015)

Foreign apostolic journeys of Pope Francis at most important national news websites. Part 2 (2015)

STRESZCZENIE:

Kościół w swojej działalności posługiwał się i posługuje mediami. Na początku czasopismami, radiem, telewizją, aż w końcu internetem. To ostatnie medium dość skutecznie wypiera wcześniej używane i staje się miejscem komunikowania myśli. W podjętych badaniach poddano analizie najważniejsze portale opiniotwórcze w Polsce (www.onet.pl, www.wp.pl, www.interia.pl, www.gazeta.pl, www.o2.pl i www.fakt.pl) pod względem publikowania tekstów dotyczących pierwszych sześciu zagranicznych podróży apostolskich papieża Franciszka. Zbadano liczbę, jakość, rodzaj i czas publikacji, a także wyciągnięto wnioski pastoralne. Część II badań dotyczy roku 2015.

SŁOWA KLUCZOWE:

podróże apostolskie, pielgrzymki papieża, papież Franciszek, media, internet, portale opiniotwórcze

ABSTRACT:

The Catholic Church, in its activity, has been using media. At first magazines, radio, television, and finally the Internet. The last medium mentioned displaces previous ones quite successfully and has been becoming a platform to communicate ideas and thoughts. In the undertaken research, the news coverage of first six foreign apostolic journeys of Pope Francis at several leading Polish news websites (www.onet.pl, www.wp.pl, www.interia.pl, www.gazeta.pl, www.o2.pl and www.fakt.pl) was analysed. The number, quality, type, period and time of publications were examined. Pastoral conclusions were also drawn. Part 2 concerns 2015.

KEYWORDS:

apostolic journeys, Pope's pilgrimages, Pope Francis, media, Internet, influential news websites

Od początku istnienia środków społecznego przekazu papieżstwo budziło w Polsce zainteresowanie. Bez wątpienia szczytowy okres tego zainteresowania przypadał na pontyfikat Jana Pawła II. Jorge Mario Bergoglio SJ (ur. 17 grudnia 1936 r. w Buenos Aires) – argentyński duchowny rzymskokatolicki, został 266. papieżem 13 marca 2013 r. Od samego początku jego pontyfikat budził zainteresowanie światowych i polskich środków społecznego przekazu. Internet powoli wypiera papierowe wersje czasopism, radio i telewizję, dlatego to on stał się miejscem zamieszczania publikacji dotyczących papieża. To w tej przestrzeni aktualnie dokonuje się, jak się wydaje, największy przepływ informacji, idei i myśli. Najpopularniejszymi serwisami informacyjno-publicystycznymi w Polsce są: www.onet.pl, www.wp.pl, www.interia.pl, www.gazeta.pl, www.o2.pl i www.fakt.pl. Warto zauważyć, że największą grupę czytelników ma portal www.onet.pl, który osiąga czytelnictwo na poziomie 12,5 mln użytkowników miesięcznie, co przedkłada się na prawie 60% użytkowników internetu w Polsce, a najmniejszą portal www.fakt.pl (odpowiednio 4,4 mln, czyli 20% użytkowników)¹. Te portale mają zatem ogromną rolę opiniotwórczą, kształtującą postawy swoich użytkowników, tym bardziej że udział portali chrześcijańskich i katolickich w rynku jest niewielki².

Kościół zauważa konieczność obecności w tej przestrzeni. Nowe technologie informacyjne są wielopłaszczyznowe. Stanowią dla Kościoła nie tylko nowe narzędzia służące do wypełniania jego misji ewangelizacyjnej. To także przestrzeń, w której Kościół powinien być obecny i którą powinien przepajać wartościami Ewangelii. Teologowie środków społecznego przekazu zauważają, że o ile do niedawna „Kościół prowadził misje i przynosił ziarno Ewangelii z kontynentu na

¹ Zob. <http://www.media2.pl/badania/132461-Polski-internet-w-lutym-Top-20-domain.html> [dostęp 05 lutego 2018 r.]. Jest to specjalistyczny portal, na którym publikowane są badania dotyczące użytkowania internetu. Według tych badań do portali opiniotwórczych, które uzyskują czytelnictwo na poziomie min. ok. 5 mln użytkowników w Polsce należą: www.onet.pl (12,5 mln użytkowników, 60% zasięgu w internecie), www.wp.pl (10,5 mln, 47,7%), www.interia.pl (7,5 mln, 34,4%), www.gazeta.pl (6,5 mln, 26,8%), www.o2.pl (5,2 mln, 23,7%) i www.fakt.pl (4,4 mln, 20,2%). Źródło: Megapanel PBI/Gemius, luty 2016, liczebność próby: N=100 883, grupa objęta badaniem 7–75 lat.

² Zob. <http://www.wirtualnemedia.pl/artukul/ponad-2-mln-polskich-uzytownikow-serwisow-religijnych-na-czele-deon-i-opoka-top-10> [dostęp 05 lutego 2018 r.]. Według tych badań najczęściej odwiedzanymi chrześcijańskimi witrynami były: www.deon.pl (0,5 mln, 2,3%), www.opoka.org.pl (0,49 mln, 2,3%) i www.adonai.pl (0,3 mln, 1,2%). Źródło: Megapanel PBI/Gemius, maj 2014, liczebność próby: N=10 000, grupa objęta badaniem 7–75 lat.

kontynent, o tyle na przełomie XX i XXI wieku po narodzeniu Chrystusa wkroczył na zupełnie „nową ziemię”³. Pierwszym z papieży, który zauważył szczególną rolę internetu, był Jan Paweł II. W orędziu na Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu mówił o „erze komputerów” i wykorzystywaniu „skomputeryzowanych systemów uczestnictwa”, czyli internetu, do realizacji misji Kościoła⁴. Papież Benedykt XVI nazywa internet „cyfrowym kontynentem, który powinien być ewangelizowany, ale też ewangelizuje”⁵, a papież Franciszek ukazuje media internetowe jako praktyczne narzędzia, które mogą uczestniczyć w komunikowaniu miłosierdzia⁶. O ile chrześcijańskie portale internetowe szeroko informują o działalności eklezjalnej i analizują ją, o tyle nie podjęto jeszcze szerszych badań dotyczących jego obecności w strefie świeckiej internetu.

Niniejsze badanie będzie dotyczyło niewielkiego wycinka tej obecności w najczęściej odwiedzanych portalach opiniotwórczych w kraju. Będzie dotyczyło papieża Franciszka i jego pielgrzymek apostolskich w 2015 r. Proces badawczy będzie miał dwa etapy: pierwszym będzie przetwarzanie artykułów zamieszczonych w internecie metodą ilościowo-jakościowej analizy treści. Następnie dokonamy analizy teologiczno-misjologicznej otrzymanych danych i wyciągniemy wnioski pastoralne. Prace badawcze podzielimy zatem na:

1. analizę treści artykułów dotyczących pielgrzymek misyjnych papieża Franciszka (2013–2014) w najważniejszych portalach w kraju metodą ilościowo-jakościową. Zebrane artykuły dotyczą następujących pielgrzymek:
 - a. 12–19 stycznia 2015 r. – Sri Lanka, Filipiny;
 - b. 6 czerwca 2015 r. – Bośnia i Hercegowina;
 - c. 5–13 lipca 2015 r. – Ekwador, Boliwia, Paragwaj;
 - d. 19–28 września 2015 r. – Kuba, Stany Zjednoczone Ameryki;
 - e. 25–30 listopada 2015 r. – Kenia, Uganda, Republika Środkowoafrykańska;
2. analiza teologiczna opublikowanych treści;
3. wnioski pastoralne.

³ J. Kloch, *Kościół w Polsce wobec Web 2.0*, Kielce 2013, s. 21.

⁴ Zob. Jan Paweł II, *Misja Kościoła w erze komputerów. Orędzie na 24. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 1990 r.

⁵ Zob. Benedykt XVI, *Nowe technologie, nowe relacje. Trzeba rozpowszechniać kulturę szacunku, dialogu i przyjaźni. Orędzie na 43. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 2009 r.

⁶ Zob. Franciszek, *Komunikacja i Miłosierdzie – owocne spotkanie. Orędzie na 50. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 2016 r.

1. ANALIZA ARTYKUŁÓW DOTYCZĄCYCH PIELGRZYMEK MISYJNYCH PAPIEŻA FRANCISZKA (2015–2016) ZAMIESZCZONYCH W NAJWAŻNIEJSZYCH PORTALACH W KRAJU PRZEPROWADZONA METODĄ ILOŚCIOWO-JAKOŚCIOWĄ

Metodologia pierwszego etapu prowadzenia badania	
• Analizowany okres:	a. 16 października 2014 r. – 13 kwietnia 2015 r.; b. 13 marca 2015 r. – 29 sierpnia 2015 r.; c. 8 kwietnia 2015 r. – 4 października 2015 r.; d. 29 czerwca 2015 r. – 21 grudnia 2015 r.; e. 2 września 2015 r. – 22 lutego 2016 r. Trzy miesiące przed i trzy miesiące po pielgrzymkach papieskich, w latach 2014–2015 (ten czas wystarczy, aby przeanalizować zarówno zapowiedzi, jak i podsumowania wizyt apostolskich papieża)
• Analizowane serwisy:	www.onet.pl; www.wp.pl; www.interia.pl; www.gazeta.pl; www.o2.pl i www.fakt.pl (portale opiniotwórcze uzyskujące czytelnictwo na poziomie min. ok. 5 mln użytkowników w Polsce)
• Źródła treści:	Newspoint*
• Głębokość analizy:	łączona (automatyczna i ręczna)
• Język źródeł:	polski
• Język wyszukiwania:	polski
• Filtrowanie spamu/ bootów:	łączone (automatycznie i ręcznie)
• Zapytanie/słowa kluczowe:	a. zestaw 1 [„papież” lub „papież Franciszek” lub „pielgrzymka papieska” lub „wizyta papieża” lub „wizyta papieska”] i zestaw 2 [„Kolombo” lub „Madhu” lub „Bolawalana” lub „Manila” lub „Tacloban” lub „Palo” lub „Sri Lanka” lub „Cejlon” lub „Filipiny”]. b. zestaw 1 [„papież” lub „papież Franciszek” lub „pielgrzymka papieska” lub „wizyta papieża” lub „wizyta papieska”] i zestaw 2 [„Sarajewo” lub „Bośnia i Hercegowina” lub „Bośnia” lub „Hercegowina”]. c. zestaw 1 [„papież” lub „papież Franciszek” lub „pielgrzymka papieska” lub „wizyta papieża” lub „wizyta papieska”] i zestaw 2 [„Quito” lub „Guayaquil” lub „La Paz” lub „Santa Cruz” lub „Asunción” lub „Asuncion” lub „Caacupé” lub „Caacupe” lub „Ñu Guazú” lub „Nu Guazu” lub „Ekwador” lub „Boliwia” lub „Paragwaj” lub „Ameryka Południowa”]. d. zestaw 1 [„papież” lub „papież Franciszek” lub „pielgrzymka papieska” lub „wizyta papieża” lub „wizyta papieska”] i zestaw 2 [„Hawana” lub „Holguín” lub „Holguin” lub „Santiago de Cuba” lub „Waszyngton” lub „Nowy Jork” lub „Filadelfia” lub „Kuba” lub „Stany Zjednoczone” lub „USA”].

	<p>e. zestaw 1 [„papież” lub „papież Franciszek” lub „pielgrzymka papieska” lub „wizyta papieża” lub „wizyta papieska” lub „jubileusz miłosierdzia” lub „rok jubileuszowy”] i zestaw 2 [„Nairobi” lub „Entebbe” lub „Munonyo” lub „Namugongo” lub „Kampala” lub „Bangui” lub „Kenia” lub „Uganda” lub „Republika Środkowoafrykańska” lub „Republika Środkowej Afryki” lub „RŚA” lub „Afryka”].</p> <p>f. zestaw 1 [„papież” lub „papież Franciszek” lub „pielgrzymka papieska” lub „wizyta papieża” lub „wizyta papieska”] i zestaw 2 [„Hawana” lub „Mexico City” lub „Guadalupe” lub „Ecatepec” lub „Tuxtla Gutiérrez” lub „Tuxtla Gutierrez” lub „San Cristóbal de las Casas” lub „San Cristobal de las Casas” lub „San Cristóbal” lub „San Cristobal” lub „Ciudad Juárez” lub „Ciudad Juarez” lub „Kuba” lub „Meksyk”].</p>
<ul style="list-style-type: none"> • Jednostka analizy: 	dowolne słowo z zestawu 1. plus dowolne słowo z zestawu 2., w dowolnej wersji językowej;
<ul style="list-style-type: none"> • Liczba analizowanych artykułów: 	<p>a. 39; b. 16; c. 45; d. 91; e. 34; $\Sigma=220$</p>

* Newspoint to serwis monitorujący internet, najczęściej komercyjnie, dla reklamodawców oraz podmiotów prowadzących działalność gospodarczą w internecie. Jest to informatyczny system służący do monitoringu internetu, mediów społecznościowych i tradycyjnych. Prowadzi analizy metodami ilościowymi i jakościowymi, m.in. analizę treści, CAWI, FGI, IDI. Monitoruje serwisy www, portale internetowe, blogi, fora, serwisy społecznościowe (np. Facebook), mikroblogi (np. Twitter) i inne serwisy. Wykorzystywany jest do badań naukowych nad internetem i na temat użytkowników internetu. Newspoint należy do Międzynarodowego Stowarzyszenia Pomiaru i Oceny Komunikacji (Association for Measurement and Evaluation of Communication, AMEC), certyfikującego jakość przeprowadzanych analiz.

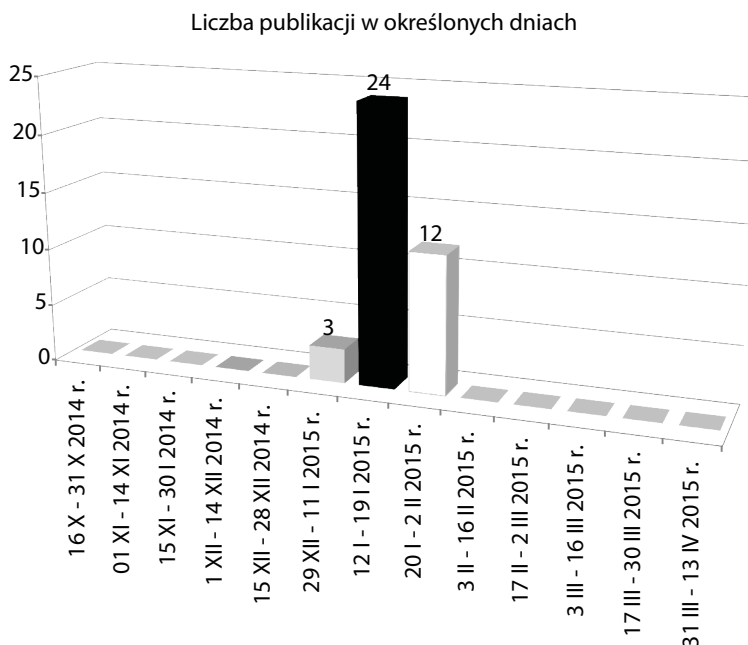
1.1. 12–19 stycznia 2015 r. – Sri Lanka, Filipiny

Papież Franciszek odbył pierwszą podróż apostolską w 2015 r. na Sri Lankę i Filipiny. Wizyta obejmowała trzy miasta Sri Lanki: Kolombo, Madhu, Bolawalana i trzy miasta Filipin: Manilę, Tacloban oraz Palo. Msza św. w Tacloban (Manila), która zgromadziła około 6–7 mln ludzi, jest jak dotąd największym spotkaniem papieskim w historii. W czasie pielgrzymki papież Franciszek skupiał się na dialogu międzyreligijnym oraz na wprowadzaniu pokoju przez chrześcijan. Zakończeniem pielgrzymki było posłanie misyjne katolików. Na analizowanych portalach opublikowano 39 tekstów na ten temat.

1.1.1. Czas publikacji

Pierwszym newsem opublikowanym w badanym okresie była informacja z 29 grudnia 2014 r., zamieszczona na www.onet.pl, która dotyczyła planowanych

Wykres nr 1. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka na Sri Lance i Filipinach w polskich portalach według terminu publikacji, N=39

Źródło: Newspoint

pielgrzymek apostolskich papieża Franciszka w 2015 r.⁷, a ostatnią wiadomością, również na tym portalu, z 24 stycznia 2015 r., była informacja podsumowująca wizytę, a jednocześnie ukazująca działania rządu na Filipinach związane z pielgrzymką papieża, m.in. wyłapanie i uwięzienie kilkudziesięciu tysięcy dzieci ulicy w Manili⁸. W mediach świeckich zauważalna jest newsowość, a także brak szerszych zapowiedzi pielgrzymki czy też pogłębionych komentarzy po upływie miesiąca lub później. Najwięcej informacji opublikowano w ciągu dwóch tygodni przed papieską podróżą apostolską (3), a także w jej trakcie (24). Po niej

⁷ Zob. *Intensywny rok 2015 papieża Franciszka*, 29 XII 2014 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/intensywny-rok-2015-papieza-franciszka/jdsvf>, [dostęp 14 lutego 2018 r.].

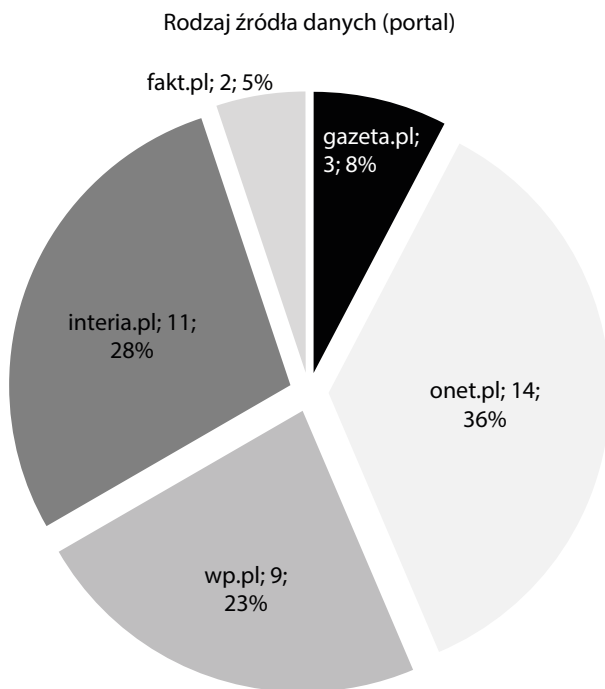
⁸ Zob. *Papież Franciszek i tajemnica znikających dzieci*, 24 I 2015 r., <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-i-tajemnica-znikajacych-dzieci/88zg3>, [dostęp 14 lutego 2018 r.].

informacji podsumowujących, a w zasadzie w większości informujących o działaniach rządowych w odwiedzanych przez papieża państwach, było 12. Rozpiętość czasowa publikowanych informacji była mniejsza niż miesiąc, choć większość publikacji ukazała się od 10 do 22 stycznia 2015 r.

1.1.2. Miejsce publikacji

Najwięcej artykułów na temat tej pielgrzymki opublikował portal www.onet.pl (14), co daje mu około 36% udziału wśród wszystkich artykułów na ten temat opublikowanych w wybranych do analizy serwisach i zgromadzonych za pomocą systemu Newspoint. Najmniej informacji opublikowały: www.gazeta.pl (3), www.fakt.pl (2) i www.o2.pl (0), które nie były zainteresowane wydarzeniem.

Wykres nr 2. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka na Sri Lance i Filipinach w polskich portalach według miejsca publikacji, N=39

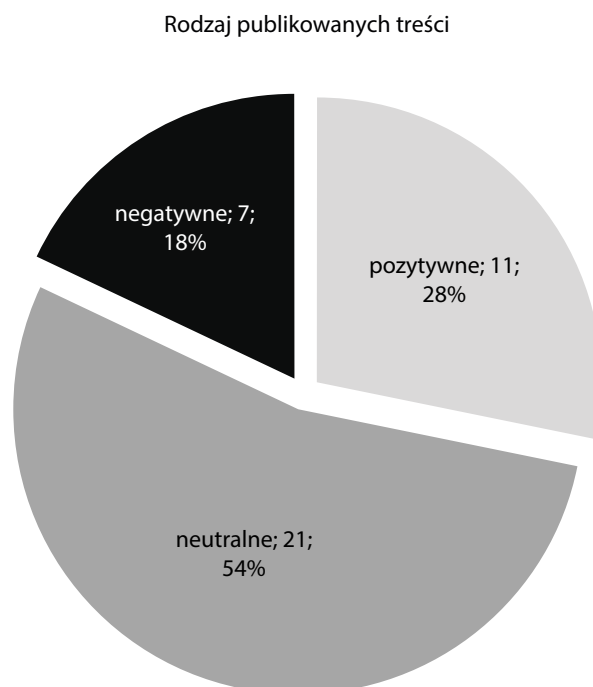

Źródło: Newspoint

1.1.3. Rodzaj publikacji

Kolejnym etapem prowadzonych badań było określenie sposobu komunikowania o tej pielgrzymce. Publikowane treści zostały podzielone ze względu na ich wydźwięk na pozytywne, neutralne i negatywne. Z przeprowadzonych analiz wynika, że 3/4 opublikowanych informacji było pozytywnych bądź neutralnych.

Wykres nr 3. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka na Sri Lance i Filipinach w polskich portalach według rodzaju publikacji, N=39

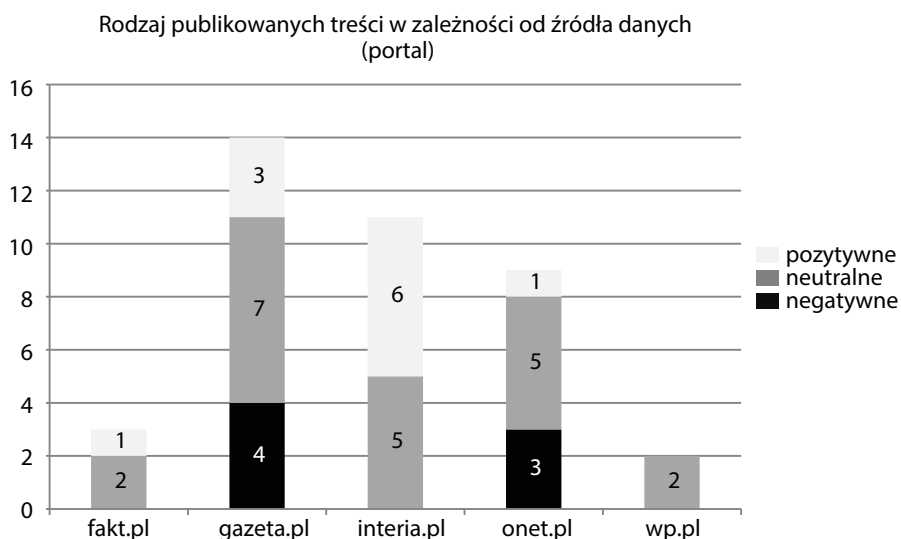

Źródło: Newspoint

1.1.4. Rodzaj i miejsce publikacji

Również udział informacji negatywnych i neutralnych był analogiczny wśród portali poddawanych analizie, choć wyjątkiem wydaje się być www.interia.pl, gdzie udział artykułów o wydźwięku pozytywnym prawie pokrywa się z liczbą publikacji negatywnych i neutralnych.

Wykres nr 4. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka na Sri Lance i Filipinach w polskich portalach według rodzaju i miejsca publikacji, N=39

Źródło: Newspoint

Większość badanych portali internetowych posługuje się informacjami zaczerpniętymi z PAP i KAI. Jedynie portal www.onet.pl publikował materiały miejscowego korespondenta, a także pogłębione analizy, co wynika ze ścisłej współpracy portalu z redakcją „Tygodnika Powszechnego”. Publikacje o wydźwięku negatywnym pojawiały się bezpośrednio po pielgrzymce i były związane z reakcją środowisk katolickich na słowa biskupa Rzymu wypowiedziane w samolocie w trakcie konferencji prasowej w drodze powrotnej, nawiązujące do prokreacyjnego sensu istnienia małżeństw i wielodzietności: że katolicy nie mają „być jak króliki”⁹. W trakcie spotkania pojawiały się w zasadzie pozytywne, bądź neutral-

⁹ Zob. *Terlikowski o słowach Franciszka: jest mi przykro, że papież mówi coś takiego do ludzi*, 20 styczeń 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/kraj/tomasz-terlikowski-o-slowach-papieza-franciszka/lwlm1>, [dostęp 14 lutego 2018 r.]; *Tomasz Terlikowski o Franciszku: jest mi przykro, że papież mówi coś takiego*, 20 stycznia 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1329,wid,17191681,martykul.html>, [dostęp 14 lutego 2018 r.]; *Józef Kloch tłumaczy kontrowersyjną wypowiedź papieża*, 21 styczeń 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1329,wid,17194522,martykul.html>, [dostęp 14 lutego 2018 r.]; *Hodowca odpowiada papieżowi: antykoncepcja, nie porównania do królików*, 21 stycznia 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/hodowca-odpowiada-papiezowi-antykoncepcja-nie-porownania-do-krolikow/ylcd4>,

ne sprawozdania z wydarzeń. Nie skupiały się one na analizie sytuacji Kościoła czy treści papieskiego przekazu, ale na obecności papieża wśród najuboższych, w domach opieki, wśród ofiar tajfunu czy w ośrodkach dla młodocianych przestępców lub dzieci ulicy¹⁰. Warto zauważyć, że wśród negatywnych komentarzy po raz pierwszy pojawiły się te, które jednoznacznie źle oceniały papieża i były wypowiedziane przez katolickich publicystów, m.in. T. Terlikowskiego.

1.2. 6 czerwca 2015 r. – Bośnia i Hercegowina

Druga podróż apostolska papieża Franciszka w 2015 r., do Bośni i Hercegowiny, odbyła się 6 czerwca 2015 r. Jej celem było jedno miasto: Sarajewo. Intencją papieża było umocnienie braterstwa, pokoju, dialogu międzyreligijnego i przyjaźni w tym kraju. W analizowanych mediach opublikowano 16 tekstów na temat pielgrzymki.

1.2.1. Czas publikacji

Pierwszym newsem opublikowanym w badanym czasie była informacja z 5 czerwca 2015 r., zamieszczona na www.interia.pl, w której intelektualiści bośniaccy prosili papieża Franciszka, aby pohamował nacjonalizm serbskiego Kościoła¹¹, a ostatnią w serwisie www.wp.pl z 7 czerwca 2015 r., która krótko podsumowywała wizytę papieską i skupiała się na problemie zatwierdzenia, bądź nie,

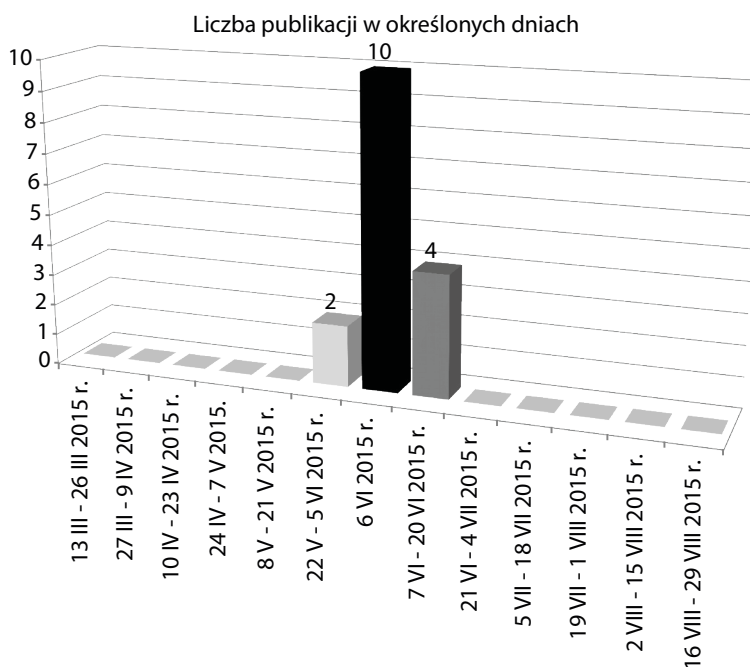
[dostęp 14 lutego 2018 r.]; *Watykan tłumaczy kontrowersyjne słowa papieża*, 22 stycznia 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/watykan-papiez-zaskoczony-reakcja-na-jego-slowa/c9lkt>, [dostęp 14 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek i tajemnica znikających dzieci*, 24 I 2015 r., <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-i-tajemnica-znikajacych-dzieci/88zg3>, [dostęp 14 lutego 2018 r.].

¹⁰ Zob. *Papież apeluje do chrześcijan o odwagę i miłosierdzie*, 11 I 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-apeluje-do-chrzescijan-o-odwage-i-milosierdzie/pxjvv>, [dostęp 14 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek kanonizował misjonarza ks. Józefa Vaza*, 14 I 2015, w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-kanonizowal-misjonarza-ks-jozefa-vaza/s6kms>, [dostęp 14 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek spotkał się z buddystami*, 15 I 2015, w: <http://fakty.interia.pl/raport-nowy-papiez/aktualnosc/news-papiez-franciszek-spotkal-sie-z-buddystami,nId,1589776>, [dostęp 14 lutego 2018 r.]; *Papież do mieszkańców Tacloban: Jesteście zaszczytem dla Kościoła*, 17 I 2015, w: <http://fakty.interia.pl/religia/news-papiez-do-mieszkanow-tacloban-jestescie-zaszczystem-dla-kosc,nId,1591430>, [dostęp 14 lutego 2018 r.].

¹¹ Zob. *Proszą Franciszka, aby pohamował nacjonalizm chorwackiego Kościoła*, 05 VI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosc/news-prosza-franciszka-aby-pohamowal-nacjonalizm-chorwackiego-kos,nId,1830296>, [dostęp 22 lutego 2018 r.].

objawień maryjnych w Medjugorie¹². W doniesieniach zauważalna jest newswowość, a także brak szerszych zapowiedzi pielgrzymki w formie komentarzy wprowadzających czy też pogłębionych komentarzy podsumowujących dokonywanych z perspektywy czasowej dłuższej niż miesiąc. Trwałość tematu pielgrzymki w głównych portalach opiniotwórczych w kraju wynosiła 3 dni. Najwięcej informacji opublikowano w dniu papieskiej pielgrzymki (10). Informacji podsumowujących po niej było 4, a zapowiadających 2.

Wykres nr 5. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka do Bośni i Hercegowiny w polskich portalach według terminu publikacji, N=16

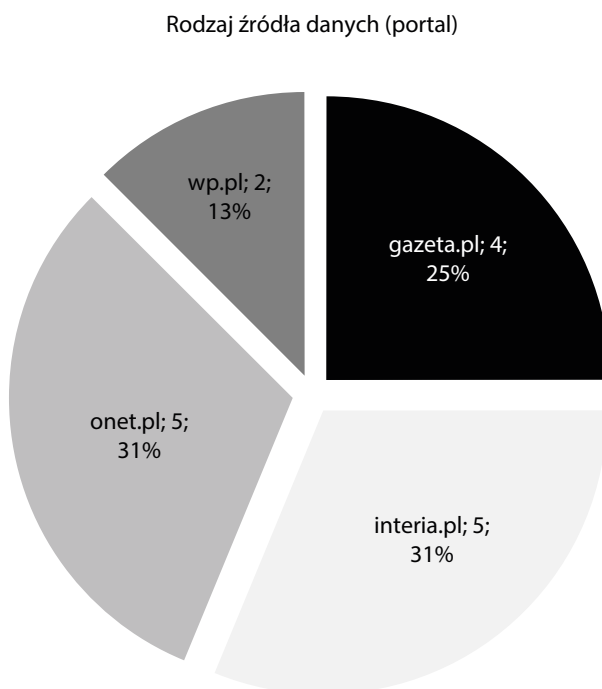
Źródło: Newspoint

¹² Zob. *Papież: wkrótce stanowisko Watykanu ws. objawień w bośniackim Medziugorie*, 7 VI 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,59154,title,Papiez-wkrotce-stanowisko-Watykan-u-ws-objawien-w-bosniackim-Medziugorie,wid,17607924,wiadomosc.html>, [dostęp 22 lutego 2018 r.].

1.2.2. Miejsce publikacji

Najwięcej informacji na temat tej pielgrzymki opublikowały portale www.onet.pl i www.interia.pl (po 5), nieco mniej www.gazeta.pl (4), co daje im 87% rynku informacyjnego w tym segmencie medialnym. Najmniej informacji opublikowały www.wp.pl (2) oraz www.fakt.pl i www.o2.pl (po 0), które nie były zainteresowane wydarzeniem.

Wykres nr 6. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka do Bośni i Hercegowiny w polskich portalach według miejsca publikacji, N=16

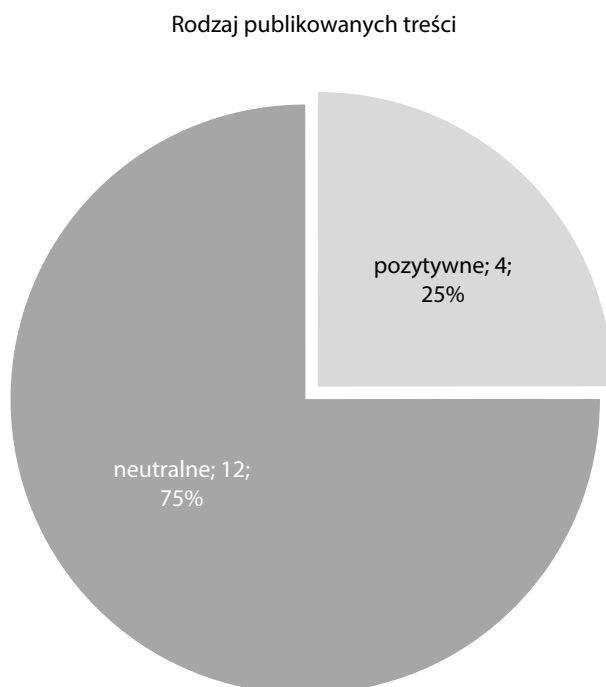

Źródło: Newspoint

1.2.3. Rodzaj publikacji

Kolejnym etapem prowadzonych badań było określenie sposobu komunikowania o tej pielgrzymce. Publikowane treści zostały podzielone na pozytywne, neutralne i negatywne, ze względu na ich wydźwięk. Z przeprowadzonych analiz wynika, że nie opublikowano artykułów o wydźwięku negatywnym. Informacji pozytywnych było 4, a neutralnych 12.

Wykres nr 7. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka w Bośni i Hercegowinie w polskich portalach według rodzaju publikacji, N=16

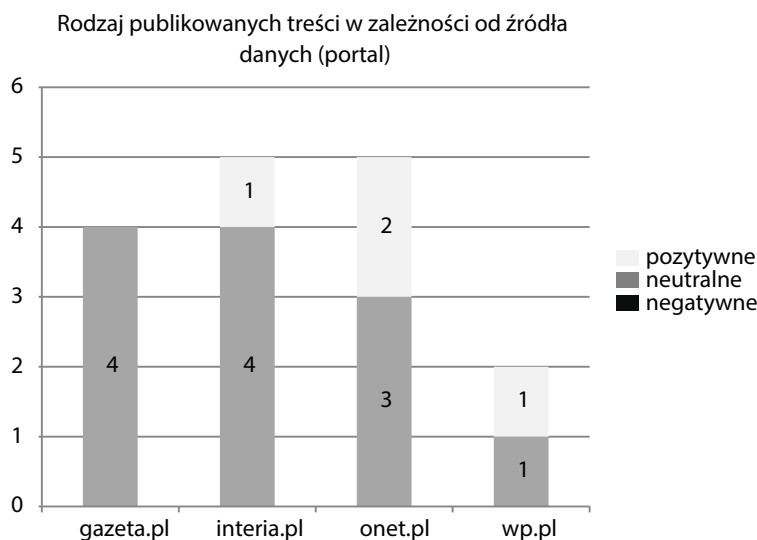
Źródło: Newspoint

1.2.4. Rodzaj i miejsce publikacji

Udział pozytywnych i neutralnych informacji był porównywalny wśród portali poddawanych analizie, choć na portalach www.onet.pl i www.wp.pl udział artykułów o wydźwięku pozytywnym jest wyższy, niż udział publikacji o wydźwięku neutralnym w porównaniu z pozostałymi portalami.

Większość badanych portali internetowych posługuje się informacjami zaczerpniętymi z PAP i KAI. Jedynie portal www.onet.pl publikował materiały miejscowego korespondenta, a niektóre korzystały z materiałów RAI. W trakcie spotkania pojawiały się pozytywne, bądź neutralne sprawozdania z wydarzeń. Nie skupiały się one na analizie sytuacji Kościoła czy treści papieskiego przekazu, ale na samej obecności papieża w Bośni i Hercegowinie, ze szczególnym

Wykres nr 8. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka do Bośni i Hercegowiny w polskich portalach według rodzaju i miejsca publikacji, N=16

Źródło: Newspoint

uwzględnieniem starań o pokój i dialog międzyreligijny. Materiały publikowane po wydarzeniu tylko sporadycznie podsumowywały wizytę papieską¹³.

1.3. 5–13 lipca 2015 r. – Ekwador, Boliwia, Paragwaj

Trzecia podróż apostolska papieża Franciszka w 2015 r. – do Ekwadoru, Boliwii i Paragwaju, odbyła się w dniach od 5 do 13 lipca 2015 r. Wizyta obejmowała dwa

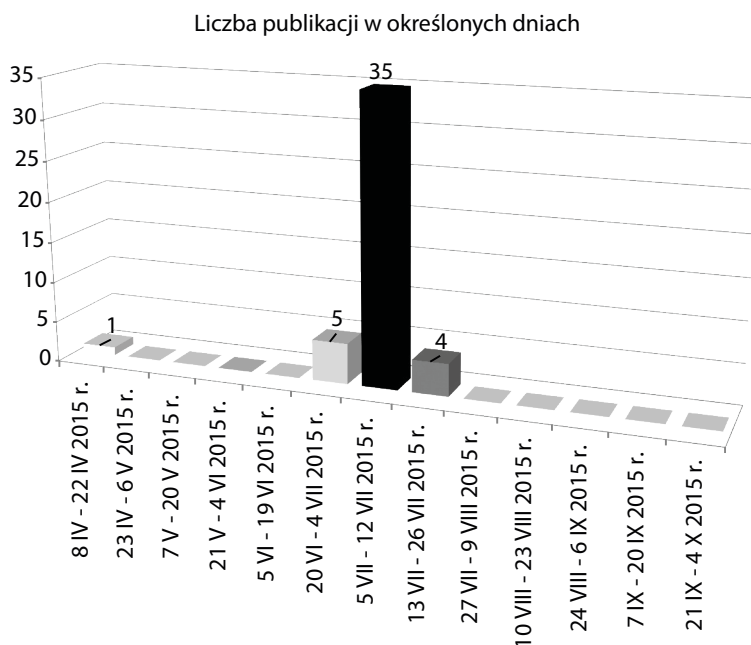
¹³ Zob. *Papież w Sarajewie: nigdy więcej wojny*, 06 VI 2015 r., w: http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,18070578,Papiez_w_Sarajewie_nigdy_wiecej_wojny.html, [dostęp 22 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek z wizytą w Bośni i Hercegowinie*, 06 VI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/galerie/swiat/zdjecie,Id,1854873,iAId,162815>, [dostęp 22 lutego 2018 r.]; *Papież: duchowieństwo, które zapomina o męczennikach, to karykatura*, 06 VI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-papiez-duchowieństwo-które-zapomina-o-męczennikach-to-karyka,nId,1830520>, [dostęp 22 lutego 2018 r.]; *Papież: pokojowe współzycie różnych narodów i religii jest możliwe*, 07 VI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-pokojowe-wspolzycie-roznych-narodow-i-religii-jest-mozliwe/3r9zs2>, [dostęp 22 lutego 2018 r.].

miasta Ekwadoru: Quito i Guayaquil (5–8 lipca), dwa miasta Boliwii: La Paz i Santa Cruz (8–10 lipca) i trzy miasta Paragwaju: Asunción, Caacupé i Ñu Guazú (10–12 lipca). W Ekwadorze Franciszek spotkał się z prezydentem, kapłanami i seminarzystami, a prywatnie odwiedził przyjaciela i dom seniora w Quito. We Mszy św. kończącej wizytę w tym kraju uczestniczyło ok. 1,5 mln osób. W Boliwii prezydent Evo Morales podarował papieżowi krucyfiks w kształcie młota i sierpa – symboli partii komunistycznej. 9 lipca Franciszek celebrował Mszę św. w Santa Cruz de la Sierra, która rozpoczynała piąty krajowy kongres eucharystyczny. Na analizowanych portalach zostało opublikowanych 49 tekstów na temat tej pielgrzymki.

1.3.1. Czas publikacji

Pierwszym newsem opublikowanym w badanym czasie była informacja z 16 kwietnia 2015 r., zamieszczona na www.interia.pl, która omawiała zapowiedź pielgrzymki papieskiej do krajów Ameryki Łacińskiej (Ekwadoru, Boliwii

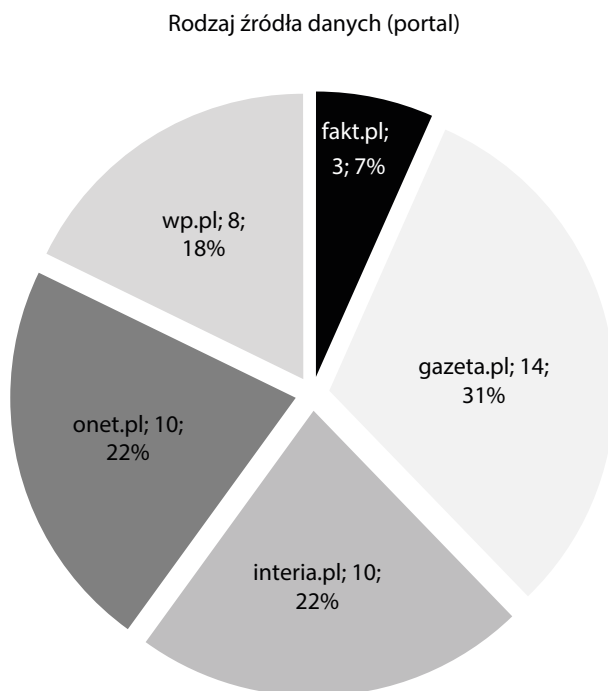
Wykres nr 9. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka do Ekwadoru, Boliwii i Paragwaju (Ameryka Łacińska) w polskich portalach według terminu publikacji, N=45

Źródło: Newspoint

i Paragwaju)¹⁴, a ostatnim informacja o niestosownym ubraniu młodej kobiety starającej się u spowiedź u biskupa Rzymu z 16 lipca 2015 r.¹⁵. W mediach poddawanych badaniom zauważalna jest newsowość, a także brak komentarzy wprowadzających czy też pogłębionych komentarzy podsumowujących. Relacje związane z pielgrzymką ukazywały się w zasadzie jedynie w okresie jej trwania, a najpóźniejsze podsumowania pojawiły się cztery dni po jej zakończeniu. Najwięcej informacji opublikowano w trakcie trwania pielgrzymki (35), w ciągu tygodnia przed

Wykres nr 10. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka do Ekwadoru, Boliwii i Paragwaju (Ameryka Łacińska) w polskich portalach według miejsca publikacji, N=45

Źródło: Newspoint

¹⁴ Zob. *Papież Franciszek odwiedzi w lipcu Ekwador, Boliwię i Paragwaj*, 16 IV 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-papiez-franciszek-odwiedzi-w-lipcu-ekwador-boliwie-i-paragwa,nId,1718154>, [dostęp 24 lutego 2018 r.].

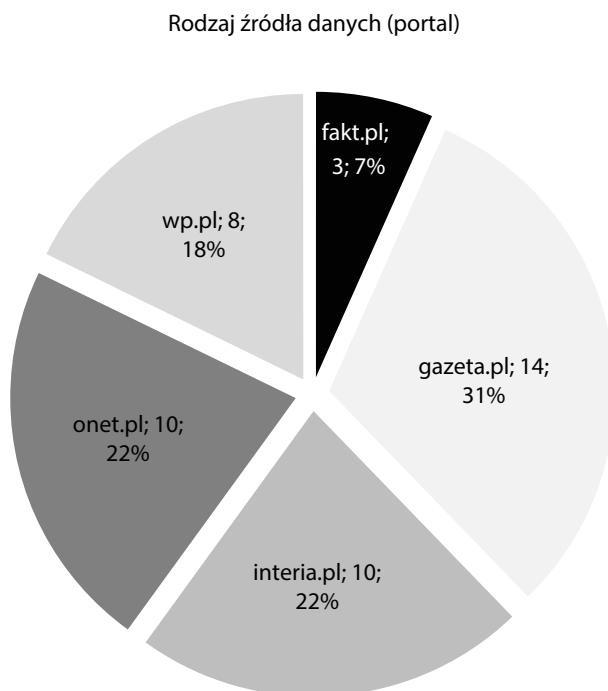
¹⁵ Zob. *Poprosiła papieża o rozgrzeszenie. Ale była zbyt seksowna!*, 16 VII 2015 r., w: <http://www.fakt.pl/wydarzenia/swiat/papiez-nie-odpuscil-jej-grzechow-bo-byla-zbyt-seksowna/st57jln>, [dostęp 24 lutego 2018 r.].

papieską podróżą apostolską opublikowano 5 materiałów, a po jej zakończeniu 4. Z liczby informacji i ich porównania z poprzednimi podróżami apostolskimi można wywnioskować, że zainteresowanie pielgrzymką było niewielkie.

1.3.2. Miejsce publikacji

Z przeprowadzonych analiz wynika, że najczęściej informacji na temat tej pielgrzymki opublikowały portale: www.gazeta.pl (14), a także: www.interia.pl i www.onet.pl (po 10), co daje im udział około 75% w rynku informacji internetowych na ten temat na analizowanych portalach. Najmniej informacji opublikowały www.fakt.pl (3) i www.o2.pl (0), który nie był zainteresowane wydarzeniem.

Wykres nr 10. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka do Ekwadoru, Boliwii i Paragwaju (Ameryka Łacińska) w polskich portalach według miejsca publikacji, N=45

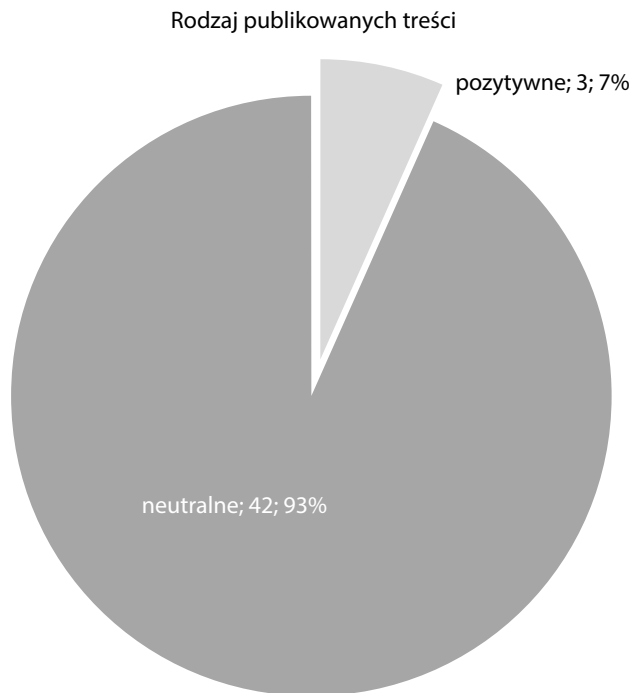

Źródło: Newspoint

1.3.3. Rodzaj publikacji

Kolejnym etapem prowadzonych badań było określenie sposobu komunikowania o tej pielgrzymce. Z przeprowadzonych analiz wynika, że 5/6 opublikowanych informacji było neutralnych (42) lub pozytywnych (3). Negatywnych, w swym wydźwięku, tekstów nie opublikowano.

Wykres nr 11. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka do Ekwadoru, Boliwii i Paragwaju (Ameryka Łacińska) w polskich portalach według rodzaju publikacji, N=45

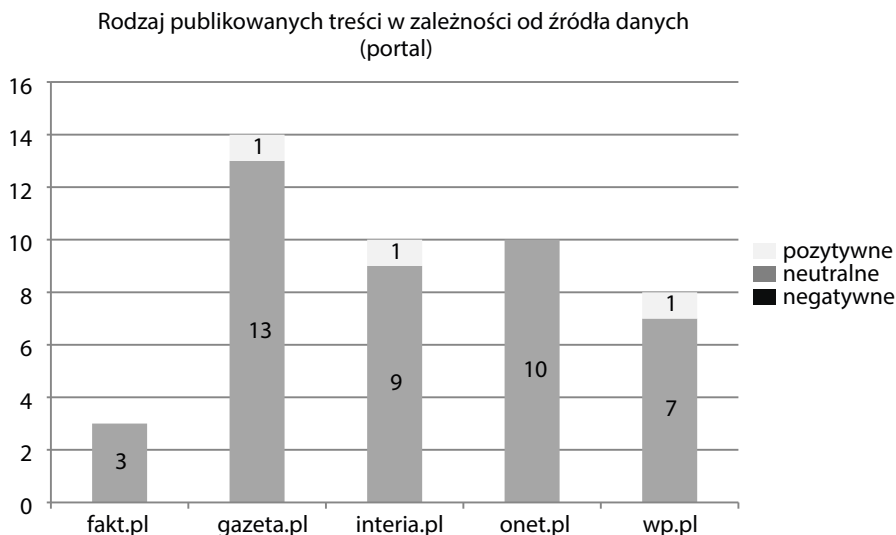

Źródło: Newspoint

1.3.4. Rodzaj i miejsce publikacji

Udział pozytywnych i neutralnych informacji w portalach poddawanych analizie był porównywalny. Pozytywne publikacje ukazały się na www.gazeta.pl, www.interia.pl i www.wp.pl.

Wykres nr 12. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka do Ekwadoru, Boliwii i Paragwaju (Ameryka Łacińska) w polskich portalach według rodzaju i miejsca publikacji, N=45

Źródło: Newspoint

Większość badanych portali internetowych posługuje się informacjami zaczerpniętymi z PAP i KAI, a część newsów jest identyczna z informacjami agencyjnymi, bądź kosmetycznie zmieniona. W trakcie spotkania pojawiały się pozytywne bądź neutralne sprawozdania z wydarzeń. Nie skupiały się one zazwyczaj na analizie sytuacji Kościoła czy treści papieskiego przekazu, ale na kontekście politycznym. Materiały publikowane po wydarzeniu tylko sporadycznie podsumowywały wizytę papieską¹⁶.

¹⁶ Zob. *Papież Franciszek przybył do Ekwadoru*, 05 VII 2015 r., w: http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,18305702,Papiez_Franciszek_przybyl_do_Ekwadoru.html, [dostęp 24 lutego 2018 r.]; *Papież w Ekwadorze: nasza wiara jest zawsze rewolucyjna*, 07 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/religia/papiez-w-ekwadorze-nasza-wiara-jest-zawsze-rewolucyjna/xbjsggh>, [dostęp 24 lutego 2018 r.]; *Papież w Ekwadorze apeluje o ochronę środowiska i cytuje swą encyklikę*, 08 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,18319482,papiez-w-ekwadorze-apeluje-o-ochrone-srodowiska-i-cytuje-swa.html>, [dostęp 24 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek przejedzie przez diabelski zakręt w Boliwii*, 08 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-przejedzie-przez-diabelski-zakret-w-boliwii/bt6j35>, [dostęp 24 lutego 2018 r.]; *Komunistyczny prezent dla papieża*, 09 VII 2015 r., w: <http://www.fakt.pl/wydarzenia/swiat/>

1.4. 19–28 września 2015 r. – Kuba, Stany Zjednoczone Ameryki

Czwarta podróż apostolska papieża Franciszka w 2015 r. odbyła się na Kubę i do Stanów Zjednoczonych Ameryki, w dniach od 19 do 28 września. Wizyta obejmowała trzy miasta Kuby: Hawanę, Holguín i Santiago de Cuba (19–22 września) oraz trzy miasta USA: Waszyngton, Nowy Jork i Filadelfię (23–28 września). Z najważniejszych wydarzeń, w czasie swojej wizyty spotkał się z kapłanami i wiernymi na nieszporach w katedrze w Hawanie. 21 września sprawował Mszę św. na Placu Rewolucji. Następnego dnia nawiedził narodowe sanktuarium Matki Bożej Miłości w Cobre. 23 września spotkał się w Białym Domu z prezydentem Barackiem Obamą. Podczas Mszy św. w narodowej bazylice Niepokalanego Poczęcia NMP w Waszyngtonie kanonizował Junipero Serra. Jako pierwszy papież wygłosił przemówienie na połączonej sesji Kongresu i Senatu Stanów Zjednoczonych. Przemówił też podczas forum generalnego ONZ. W analizowanych portalach opublikowanych 91 tekstów na jej temat.

1.4.1. Czas publikacji

Pierwszym newsem w badanym czasie była informacja z 30 czerwca 2015 r. opublikowana na portalu www.onet.pl. Zwracano w nim uwagę, że jednym z tematów pielgrzymki będą imigranci kubańscy i meksykańscy, szukający pomocy w USA¹⁷. Ostatnia publikacja ukazała się w serwisie www.interia.pl 25 września i była podsumowaniem papieskiej wizyty apostolskiej w kontekście ewentualnego cudu uzdrowienia za wstawiennictwem biskupa Rzymu¹⁸. Warto zauważyć,

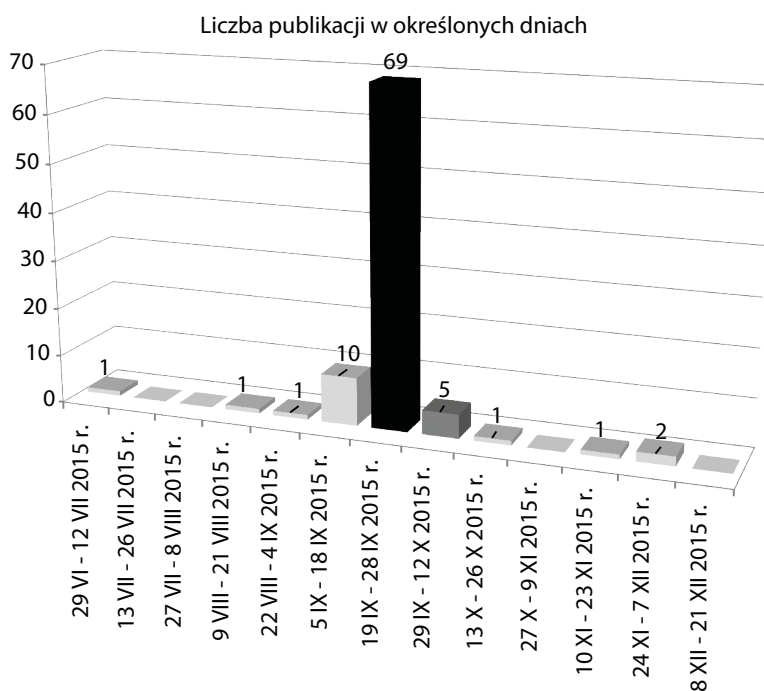
papiez-dostal-od-prezydenta-boliwii-sierp-i-mlot/1g1pelr, [dostęp 24 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek: Potrzebujemy i chcemy zmian*, 10 VII 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosc/news-papiez-franciszek-potrzebujemy-i-chcemy-zmian,nId,1849490>, [dostęp 24 lutego 2018 r.]; *Papież do więźniów: stoi przed wami człowiek uratowany przed wieloma grzechami*, 10 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356-,title,Papiez-do-wiezniow-stoi-przed-wami-czlowiek-uratowany-przed-wieloma-grzechami,wid,17700457,wiadomosc.html>, [dostęp 24 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek zakończył wizytę w Ameryce Południowej i odleciał do Rzymu*, 13 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-zakonczy-wizyte-w-ameryce-poludniowej-i-odlecial-do-rzymu/hmtxg>, [dostęp 24 lutego 2018 r.].

¹⁷ Zob. *Papież Franciszek w USA i na Kubie spotka się z rodzinami i imigrantami*, 30 VI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-w-usa-i-na-kubie-spotka-sie-z-rodzinami-i-imigrantami/ytrhQ0>, [dostęp 26 lutego 2018 r.].

¹⁸ Zob. *Pocałunek papieża Franciszka uleczył dziewczynkę?*, 26 XI 2015 r., w: <http://www.fakty.interia.pl/raport-nowy-papiez/aktualnosc/news-papieskie-przeslanie-nadziei,nId,1505153>, [dostęp 26 lutego 2018 r.].

że informacje na temat tej pielgrzymki ukazywały się przez trzy miesiące. Relacje związane z pielgrzymką ukazywały się przede wszystkim w okresie jej trwania (69). Informacje opublikowano w okresie siedmiu dni przed papieską podróżą apostolską (10), a także bezpośrednio po jej zakończeniu (7). Zauważalne było zainteresowanie pielgrzymką, a szczególnie wystąpieniami papieża przed senatem USA, na forum generalnym ONZ i przemówienia w trakcie pobytu w Hawanie.

Wykres nr 13. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka na Kubie i w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w polskich portalach według terminu publikacji, N=91

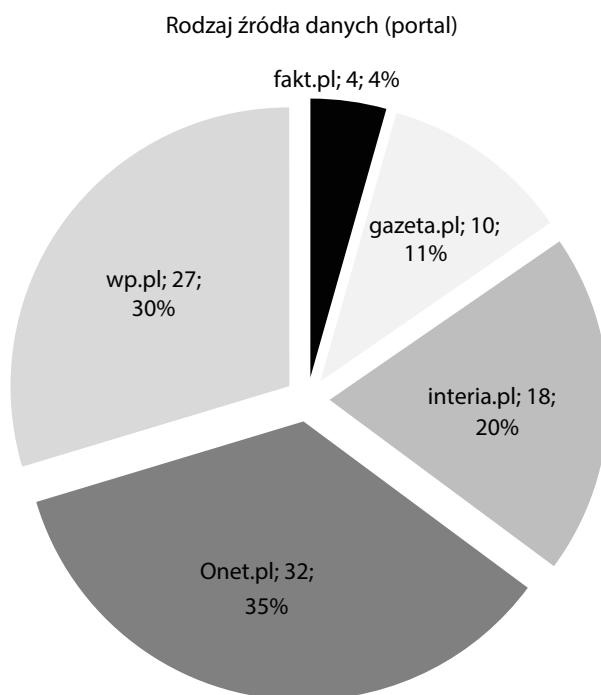

Źródło: Newspoint

1.4.2. Miejsce publikacji

Najwięcej informacji na temat tej pielgrzymki opublikowały portale: www.onet.pl (32) i www.wp.pl (27), co daje im udział około 59% w rynku informacji internetowych na ten temat. Najmniej informacji opublikowały www.fakt.pl (4) i www.o2.pl (0), który nie był zainteresowany wydarzeniem.

Wykres nr 14. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka na Kubie i w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w polskich portalach według miejsca publikacji, N=91

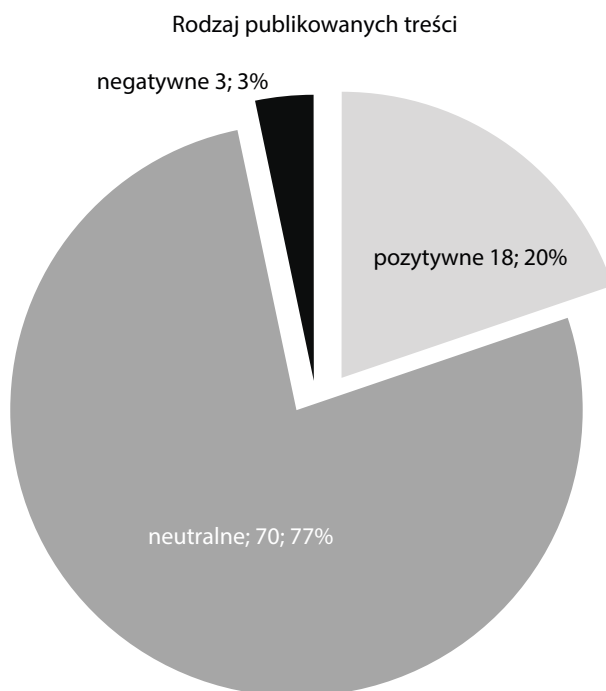
Źródło: Newspoint

1.4.3. Rodzaj publikacji

Kolejną analizą było określenie sposobu komunikowania o tej pielgrzymce. Z przeprowadzonych badań wynika, że 7 spośród 10 opublikowanych informacji

było neutralnych (70). Pozostałe publikacje były albo pozytywne (18), albo negatywne (3).

Wykres nr 15. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka na Kubie i w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w polskich portalach według rodzaju publikacji, N=91

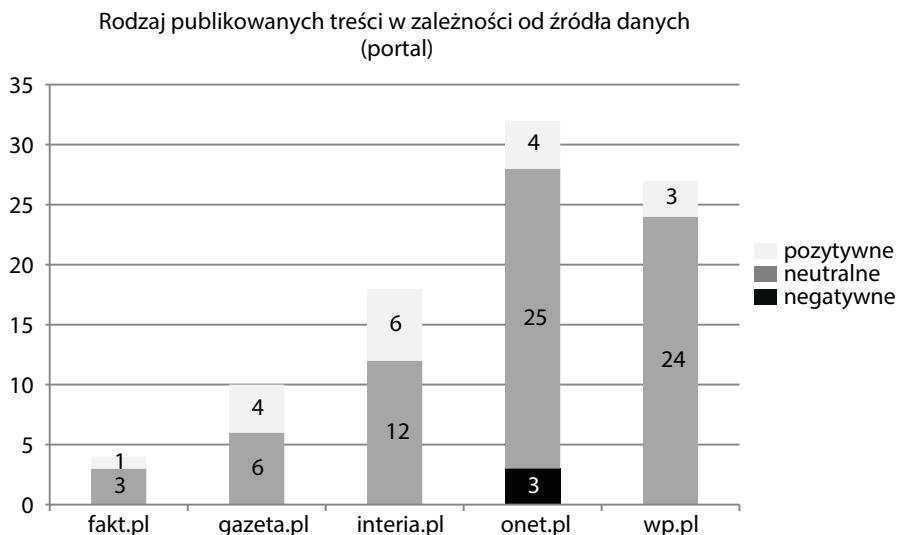
Źródło: Newspoint

1.4.4. Rodzaj i miejsce publikacji

Udział informacji pozytywnych i neutralnych był porównywalny wśród portali poddawanych analizie. Wyjątkiem wydaje się być www.onet.pl, który opublikował teksty o wydźwięku negatywnym.

Widać wyraźnie, że również w tym wypadku większość badanych portali internetowych posługuje się informacjami zaczerpniętymi z PAP i KAI, choć na portalach www.onet.pl, www.interia.pl i www.gazeta.pl pojawiły się teksty publicystyczne. Dotyczyły ataków konserwatystów katolickich na biskupa Rzymu, a także sygnałów emigrantów kubańskich mówiących o tym, że wizyta papieska

Wykres nr 16. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka na Kubie i w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej w polskich portalach według rodzaju i miejsca publikacji, N=91

Źródło: Newspoint

legitymizuje reżim, a także że jest ona wyreżyserowanym przedstawieniem sterowanym przez władze¹⁹. W trakcie pielgrzymki pojawiały się w zasadzie pozytywne, bądź neutralne sprawozdania. Skupiały się na analizie sytuacji Kościoła w odwiedzanych państwach, a także na treści papieskiego przekazu w senacie USA i na forum generalnym ONZ. Innym podkreślanym tematem była obecność papieża wśród najuboższych, przejazdy skromnymi autami czy imigranci. Poruszano tak-

¹⁹ Zob. Kuba: dysydenci zarzucają władzom „społeczne czystki” przed wizytą papieża, 19 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/kuba-dysydenci-zarzucaja-wladzom-spoleczne-czystki-przed-wizyta-papieza/80x6te>, [dostęp 26 lutego 2018 r.]; Papież w ogniu krytyki, 23 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/religia/papiez-w-ogniu-krytyki/01m1y3>, [dostęp 26 lutego 2018 r.]; Kubańscy dysydenci: Franciszek legitymizował dyktaturę, 26 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/kubanscy-dysydenci-franciszek-legitymizowal-dyktature/dvcd2>, [dostęp 26 lutego 2018 r.].

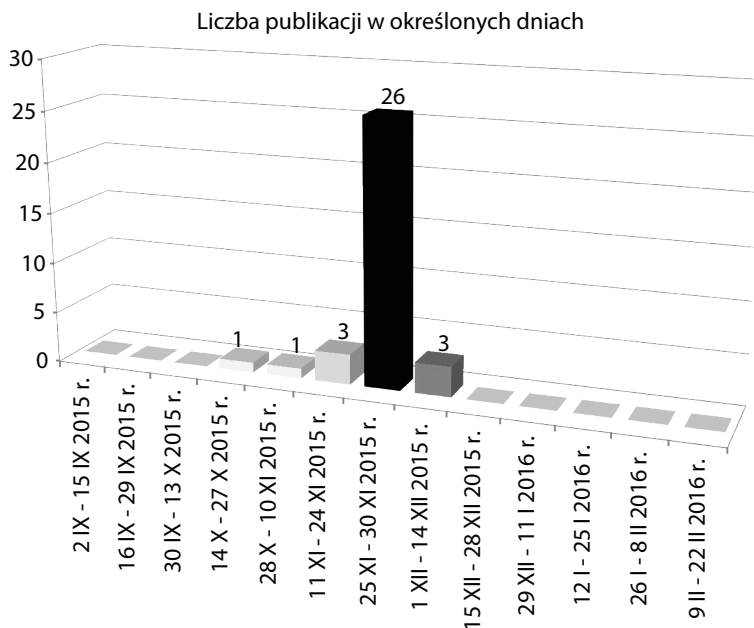
że wsparcie biskupów USA w zmaganiach z pedofilią wśród duchownych. Materiałów podsumowujących pielgrzymkę było niewiele²⁰.

1.5. 25–30 listopada 2015 r. – Kenia, Uganda, Republika Środkowoafrykańska

Ostatnia podróż apostolska papieża Franciszka w 2015 r. do Kenii, Ugandy, Republiki Środkowoafrykańskiej odbyła się w dniach od 25 do 30 listopada. W Kenii papież odwiedził jedno miasto: Nairobi (25–27 listopada), w Ugandzie cztery miasta: Entebbe, Munyonyo, Namugongo i Kampalę (27–29 listopada), a w Republice Środkowoafrykańskiej jedno: Bangui (29–30 listopada). Podczas spotkania z przedstawicielami innych religii w Kenii podkreślił konieczność dialogu. We Mszy św. uczestniczyło około 1,4 mln wiernych. Papież zaakcentował konieczność wsparcia rodzin. W biurze ONZ wypowiedział się również na temat zmian klimatycznych. Franciszek odwiedził też slumsy, gdzie zachęcał do pokonywania korupcji. We Mszy św. papieskiej w sanktuarium męczenników ugandyjskich wzięło udział ponad 1,5 mln ludzi. Papież zachęcał do troski o starszych, ubogich, wdowy i opuszczonych. Odwiedzając Republikę Środkowoafrykańską, specjalnie w tym kraju przyspieszył rozpoczęcie jubileuszowego roku miłosierdzia, osobiście otwierając bramę miłosierdzia w katedrze. Na portalach poddawanych analizie opublikowano 34 teksty na temat pielgrzymki.

²⁰ Zob. *Papież Franciszek całe lato uczył się angielskiego*, 18 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Papiez-Franciszek-cale-lato-uczyl-sie-angielskiego,wid,17857325,wiadomosc.html>, [dostęp 26 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek spotkał się z Fidelem Castro*, 21 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-spotkal-sie-z-fidelem-castro/0frw21>, [dostęp 26 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek zaskoczył ponownie. Zamiast limuzyny wybrał... malutkiego fiata*, 23 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,18897812,papiez-franciszek-zaskoczyl-ponownie-zamiast-limuzyny-wybral.html>, [dostęp 26 lutego 2018 r.]; *Papież do biskupów USA o skandalu pedofilii: wiem, jak cięży wam ta rana*, 23 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,wid,17866803,martykul.html>, [dostęp 26 lutego 2018 r.]; *Papież w Kongresie USA apeluje o odwagę, braterstwo, solidarność*, 24 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-w-kongresie-usa-apeluje-o-odwage-braterstwo-solidarnosc/z94c7y>, [dostęp 26 lutego 2018 r.]; *Papież na forum ONZ: pokój, solidarność, prawa człowieka*, 25 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Papieze-na-forum-ONZ-pokoj-solidarnosc-prawa-czlowieka,wid,17869734,wiadomosc.html>, [dostęp 26 lutego 2018 r.].

Wykres nr 17. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka w Kenii, Ugandzie, Republice Środkowoafrykańskiej w polskich portalach według terminu publikacji, N=34

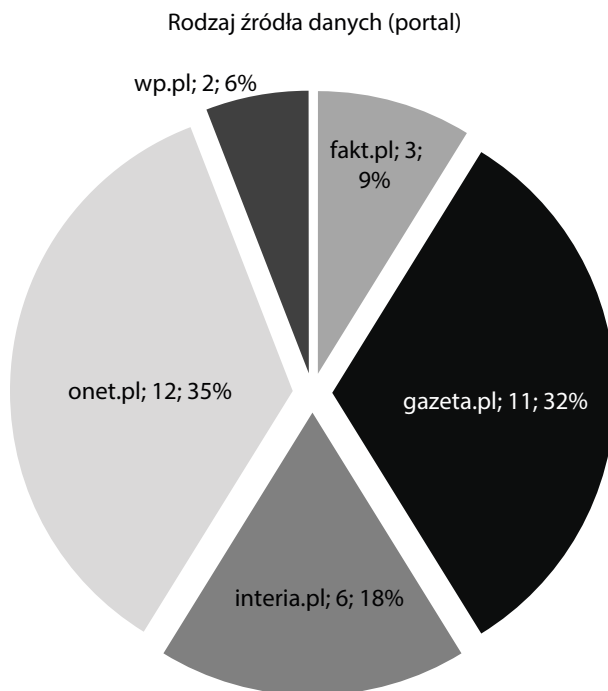
Źródło: Newspoint

1.5.1. Czas publikacji

Pierwszym newsem opublikowanym w badanym okresie była informacja z 17 października 2015 r., zamieszczona na portalu www.gazeta.pl. Była zapowiedzią papieskiej pielgrzymki do Afryki. Według autora papież Franciszek planował odwiedzić m.in. obóz dla uchodźców i slumsy. Jego podróż ma być wyzwaniem dla służb bezpieczeństwa ze względu na trwające tam rozruchy²¹. Ostatnia publikacja ukazała się 2 grudnia 2015 r., także w serwisie www.gazeta.pl i była podsumowaniem papieskiej wizyty w Afryce. Publicysta zwracał uwagę na papieskie podsumowanie wizyty na tym kontynencie, ze szczególnym uwzględnieniem

²¹ Zob. *W Afryce papież odwiedzi obóz dla uchodźców i dzielnicę biedoty*, 17 X 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,19039234,w-afryce-papiez-odwiedzi-oboz-dla-uchodzcow-i-dzielnice-biedoty.html>, [dostęp 28 lutego 2018 r.].

Wykres nr 18. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka w Kenii, Ugandzie, Republice Środkowoafrykańskiej w polskich portalach według miejsca publikacji, N=34

Źródło: Newspoint

osób biednych i wykluczonych²². Warto zauważyć, że informacje na jej temat były publikowane przez dwa tygodnie, a redakcje nie informowały szerzej o tym wydarzeniu. Relacje z pielgrzymki ukazywały się w zasadzie jedynie w okresie jej trwania, a dotyczyły szczególnej wrażliwości papieża na biednych i wykluczonych. Najwięcej informacji opublikowano w trakcie trwania pielgrzymki (26), 5 informacji ją zapowiadało, a 3 było opublikowanych po jej zakończeniu.

²² Zob. *Papież: koegzystencja bogactwa i ubóstwa to skandal i hańba ludzkości*, 02 XII 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,19279736,papiez-koegzystencja-bogactwa-i-ubostwa-to-skandal-i-hanba.html>, [dostęp 28 lutego 2018 r.].

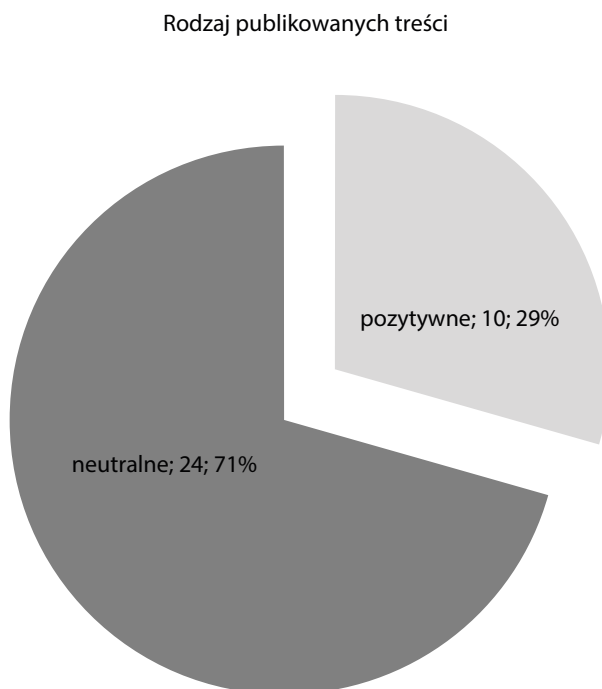
1.5.2. Miejsce publikacji

Jeśli chodzi o źródła analizowanych danych, najwięcej informacji na temat tej pielgrzymki opublikowały portale www.onet.pl (12) i www.gazeta.pl (11), co daje im udział około 67% w rynku informacji internetowych na ten temat. Najmniej informacji opublikowały www.fakt.pl (3), www.wp.pl (2) i www.o2.pl (0), które nie były zainteresowane wydarzeniem.

1.5.3. Rodzaj publikacji

Kolejnym etapem prowadzonych badań było określenie sposobu komunikowania o tej pielgrzymce. Z przeprowadzonych badań wynika, że nie opublikowano negatywnych tekstów na jej temat. Informacji pozytywnych było (10), a neutralnych (24).

Wykres nr 19. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka w Kenii, Ugandzie, Republice Środkowoafrykańskiej w polskich portalach według rodzaju publikacji, N=34

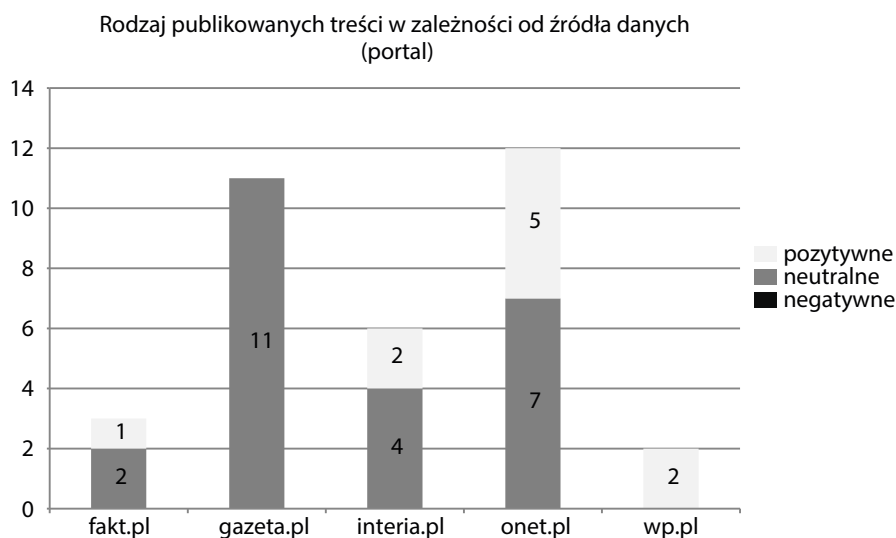

Źródło: Newspoint

1.5.4. Rodzaj i miejsce publikacji

Udział informacji pozytywnych i neutralnych na temat pielgrzymek był porównywalny w portalach poddawanych analizie. Wyjątkiem wydają się być portale www.gazeta.pl, gdzie pojawiały się jedynie informacje neutralne oraz www.wp.pl, gdzie publikowane były jedynie informacje pozytywne.

Wykres nr 20. Liczba publikacji na temat wizyty papieża Franciszka w Kenii, Ugandzie, Republice Środkowoafrykańskiej w polskich portalach według miejsca i rodzaju publikacji, N=34

Źródło: Newspoint

Większości badanych portali internetowych posługuje się informacjami zaczerpniętymi z PAP, KAI i RAI. Materiałów pogłębiających wydźwięk i treści wypowiedziane przez papieża w zasadzie nie publikowano. W dniu wizyty apostołskiej publikowano jedynie informacje agencyjne z pojedynczymi komentarzami publicystycznymi. W publikowanych treściach autorzy skupiali się na wydźwięku społecznym wizyty papieża: wskazywaniu dysproporcji pomiędzy bogatymi a biednymi; na sytuacji zdrowotnej i oświatowej; dialogu międzyreligijnym; wizytach w obozach uchodźców, jak i na pokoju, który jest efektem życia zgodnego z wolą Bożą. Innym poruszonym tematem była antycypacja otwarcia drzwi

świętych Wielkiego Jubileuszu Miłosierdzia w katedrze w Bangui, stolicy Republiki Środkowoafrykańskiej²³.

2. ANALIZA TEOLOGICZNA PUBLIKOWANYCH TREŚCI

Główną częścią informacji dotyczących pielgrzymek papieskich były informacje agencyjne, najczęściej publikowane za Katolicką Agencją Informacyjną (KAI), Polską Agencją Prasową (PAP) i Radiową Agencją Informacyjną (RAI). Ich liczba wynosi 182 na 220, co stanowi 82,7% ogólnych informacji. To treści publikowane bez podania autora i duplikowane. Ta sama wiadomość pojawiała się w kilku portalach internetowych. Agencje świeckie skupiają się niemal wyłącznie na informacjach budzących emocje, a więc takich, które najbardziej ciekawią użytkowników portali.

Pierwsza papieska pielgrzymka w 2015 r. wiodła na Sri Lankę i Filipiny (12–19 stycznia 2015 r.). Na analizowanych portalach opublikowano 39 informacji na temat tej pielgrzymki. Przed pielgrzymką dominowały newsy agencyjne dotyczące przygotowań infrastruktury, jej kosztów, zabezpieczenia, planowanej liczby pielgrzymów czy zagrożenia terrorystycznego ze strony islamistów. Wśród treści teologicznych zaakcentowano przesłanie papieskie dotyczące wyobraźni miłosierdzia i dostrzeżenia Chrystusa wśród ludzi: ubogich, chorych, więzionych,

²³ Zob. *RŚA: akty przemocy nie ustają, wizyta papieża pod znakiem zapytania*, 03 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/rsa-akty-przemocy-nie-ustaja-wizyta-papieza-pod-znakiem-zapytania/p29xnp>, [dostęp 28 lutego 2018 r.]; *Terrorystyci wezmą na cel papieża Franciszka?*, 23 XI 2015 r., w: <http://www.fakt.pl/wydarzenia/swiat/papiez-franciszek-zagrozony-zamachem-terrorystycznym/f5vrx8>, [dostęp 28 lutego 2018 r.]; *Papież: przemoc i terrorizm karmi się strachem i desperacją*, 25 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,19246270,papiez-przemoc-i-terrorizm-karmia-sie-strachem-i-desperacja.html>, [dostęp 28 lutego 2018 r.]; *Papież w Republice Środkowoafrykańskiej: jedność, godność, praca*, 29 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/papiez-w-republice-srodkowoafrykanskiej-jednosc-godnosc-praca/w4jcxg>, [dostęp 28 lutego 2018 r.]; *Papież otworzył Drzwi Święte w katedrze w Bangi*, 29 XI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/swiat/news-papiez-otworzyl-drzwi-swiete-w-katedrze-w-bangi,nId,1929683>, [dostęp 28 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek: chrześcijaństwo i islam są braćmi*, 30 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Papiez-Franciszek-chrzescijanie-i-musulmanie-sa-bracmi,wid,18012146,wiadomosc.html>, [dostęp 28 lutego 2018 r.].

prześladowanych i uchodźców²⁴. W trakcie pielgrzymki i po niej dziennikarze, na podstawie papieskich przemówień i przebiegu kolejnych etapów pielgrzymki, zwracali uwagę na akcentowaną przez papieża potrzebę szacunku do osób wyznających religie niechrześcijańskie i na potrzebę dialogu z nimi, szczególnie na płaszczyźnie wspólnego szukania prawdy. Wskazywali na miłosierdzie praktyczne, szczególnie w stosunku do osób ubogich i wykluczonych, na dialog jako metodę rozwiązywania sporów. Ważnym elementem przekazu było zauważenie posłania i powołania misyjnego chrześcijan²⁵.

Druga papieska podróż apostolska w analizowanym roku odbyła się 6 czerwca 2015 r. i prowadziła do Bośni i Hercegowiny. Na jej temat opublikowano 16 tekstów na analizowanych portalach, z których znaczna większość była newsami agencyjnymi. Główne treści dwóch informacji zapowiadających tę jednodniową podróż dotyczyły próśb Bośniaków o reakcję papieża na nacjonalistyczne zachowania przedstawicieli Kościoła w Chorwacji. Pozostałe zapowiedzi ukazywały cel pielgrzymki jako nawoływanie do jeszcze większego dialogu międzyreligijnego i wprowadzania pokoju²⁶. Teksty z opracowaniami pielgrzymki pojawiły się pod

²⁴ Zob. *75 milionów filipińskich katolików oczekuje na papieża*, 09 I 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/75-milionow-filipinskih-katolikow-oczekuje-na-papieza/xbbc1>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież apeluje do chrześcijan o odwagę i miłosierdzie*, 11 I 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-apeluje-do-chrzescijan-o-odwage-i-milosierdzie/pxjvv>, [dostęp 02 lutego 2018 r.].

²⁵ Zob. *Papież: na tym polega ciągła tragedia naszego świata*, 13 I 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,wid,17172426,martykul.html>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek kanonizował misjonarza ks. Józefa Vaza*, 14 I 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-kanonizowal-misjonarza-ks-jozefa-vaza/s6kms>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek spotkał się z buddystami*, 15 I 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-papiez-franciszek-spotkal-sie-z-buddystami,nId,1589776>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież do mieszkańców Tacloban: Jesteście zaszczytem dla Kościoła*, 17 I 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/religia/news-papiez-do-mieszkanow-tacloban-jestescie-zaszcztyem-dla-kosc,nId,1591430>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *“Dlaczego Bóg pozwala na prostytucję wśród dzieci?”*, 18 I 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-dlaczego-bog-pozwala-na-prostytucje-wsrod-dzieci,nId,1591628>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-zakonczyl-wizyte-na-filipinach-i-wraca-do-rzymu/6m2bw>, 19 I 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-zakonczyl-wizyte-na-filipinach-i-wraca-do-rzymu/6m2bw>, [dostęp 02 lutego 2018 r.].

²⁶ Zob. *Proszą Franciszka, aby pohamował nacjonalizm chorwackiego Kościoła*, 05 VI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-prosza-franciszka-aby-pohamowal-nacjonalizm-chorwackiego-kos,nId,1830296>, [dostęp 02 lutego 2018 r.].

koniec jej trwania i dzień później. Wizyta papieska w tym państwie była obecna na badanych portalach przez zaledwie trzy dni. Autorzy opublikowanych opracowań skupiali się na pastoralnej działalności eklezjalnej. Chodzi szczególnie o prowadzenie dialogu międzyreligijnego, starania o pokój i wzajemne wybaczenie chrześcijan i muzułmanów. Zauważono, że papież przestrzegwał młodzież przed bezkrytycznym korzystaniem z internetu, a zachęcał do otwartości w stosunku do osób ubogich i wykluczonych. Biskup Rzymu akcentował męczeństwo jako uwiarytelnienie chrześcijaństwa. Innym zapowiadany tematem teologicznym, była spodziewana oficjalna wypowiedź papieska dotycząca objawień w Medjugorje²⁷.

Ekwador, Boliwia i Paragwaj to cel kolejnej apostolskiej wizyty papieża Franciszka, która odbyła się w dniach 5–13 lipca 2015 r. Na analizowanych portalach ukazało się 45 publikacji na temat tej pielgrzymki. W zasadzie wszystkie zamieszczono w ciągu tygodnia przed pielgrzymką, tygodnia po niej i w trakcie jej trwania. Zdecydowana większość zapowiedzi prasowych była powielanymi informacjami agencyjnymi. Zauważano, że papież Franciszek zaapeluje o zmniejszenie dysproporcji pomiędzy stanem życia ludzi ubogich i bogatych oraz o przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, kładąc nacisk na latynoską opcję na rzecz ubogich. Narracje zapowiedzi papieskich pielgrzymek zdominowały informacje o przejawie inkulturacji, jakim było spożywanie posiłków zgodnie z miejscową tradycją,

2018 r.]; *Papież Franciszek złoży w sobotę wizytę w Sarajewie*, 05 VI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-zlozy-w-sobote-wizyte-w-sarajewie/m1vxx3>, [dostęp 02 lutego 2018 r.].

²⁷ Zob. *Papież w Sarajewie: nigdy więcej wojny*, 06 VI 2015 r., w: http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,18070578,Papiez_w_Sarajewie_nigdy_wiecej_wojny.html, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież: duchowieństwo, które zapomina o męczennikach, to karykatura*, 06 VI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-papiez-duchowienstwo-ktore-zapomina-o-meczennikach-to-karyka,nId,1830520>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież: pokojowe współżycie różnych narodów i religii jest możliwe*, 06 VI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-pokojowe-wspolzycie-roznych-narodow-i-religii-jest-mozliwe/3r9zs2>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież na zakończenie wizyty w Sarajewie spotkał się z młodzieżą*, 06 VI 2015 r., w: http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,18073330,Papiez_na_zakonczenie_wizyty_w_Sarajewie_spotkal_sie.html, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież: wkrótce stanowisko Watykanu ws. objawień w bosniackim Medjugorje*, 7 VI 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,59154,title,Papiez-wkrotce-stanowisko-Watykanu-ws-objawien-w-bosniackim-Medjugorje,wid,17607924,wiadomosc.html>, [dostęp 02 lutego 2018 r.].

z liśćmi koki²⁸. Według dziennikarzy, poprzez wizytę w Ameryce Łacińskiej, papież wyraźnie dał do zrozumienia, że latynoamerykańska opcja na rzecz ubogich jest aktualna²⁹. Zauważano, że w przemówieniach nawiązywał do struktur zła znanych z teologii wyzwolenia. Wskazywał, że sama wiara niesie w sobie rewolucję i nie trzeba sięgać po konflikty zbrojne, aby zmieniać świat. Nawiązywał do swej encykliki „Laudato Si” i potrzeby ochrony środowiska. Komentatorzy zauważyli krzyż – prezent od prezydenta Wenezueli – w kształcie sierpa i młota. Apelowo o pomoc społeczną dla emerytów, więźniów, mieszkańców domów opieki. Przestrzegał przed ich wykluczeniem. Natomiast korupcję i kapitalizm niezwracający uwagi na człowieka oraz brak solidarności są według papieża przejawem znikomej implementacji Ewangelii do życia społecznego³⁰.

²⁸ Zob. *Papież Franciszek odwiedzi w lipcu Ekwador, Boliwię i Paragwaj*, 16 IV 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-papiez-franciszek-odwiedzi-w-lipcu-ekwador-boliwie-i-paragwa,nId,1718154>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież podczas pielgrzymki do Boliwii otrzyma ciasto na bazie koki*, 23 VI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-podczas-pielgrzymki-do-boliwii-otrzyma-ciasto-na-bazie-koki/6cpsy28>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież zażyczył sobie liście koki na pielgrzymkę po Boliwii. Będzie też koka-ciasto i koka-herbata*, 01 VII 2015 r., w: http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,18280961,Papiez_zazyczyl_sobie_liscie_koki_na_pielgrzymke_po.html, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *W niedzielę papież wyrusza do Ekwadoru, Boliwii i Paragwaju*, 03 VII 2015 r., w: http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,18293703,W_niedziele_papiez_wyrusza_do_Ekwadoru__Boliwii_i.html, [dostęp 02 lutego 2018 r.].

²⁹ Jest to kategoria moralna i termin misjologiczny używany pierwotnie w kontekście Ameryki Łacińskiej. Wskazuje ona na szczególne miejsce ludzi ubogich (niekoniecznie na płaszczyźnie materialnej) w porządku miłości (zasada solidarności) w zainteresowaniu Kościoła. Powiązana również w wielu aspektach z zasadą sprawiedliwości. Została wprowadzona do społecznej nauki Kościoła przez Jana Pawła II w „Sollicitudo rei socialis”. Wprowadzając tę kategorię, papież chciał przeciwstawić się skrajnym nurtom teologii wyzwolenia w Ameryce Łacińskiej, odwołującej się do marksistowskiej ideologii walki klas. Wprawdzie podzielał on troskę o sytuację ludzi najuboższych w świecie, ale odrzuca rozwiązanie tego problemu na drodze rewolucji. Zob. A. Pietrzak, *Opcja na rzecz ubogich znakiem wiarygodności Kościoła*, Pieniężno 2002.

³⁰ Zob. *Papież w Ekwadorze: nasza wiara jest zawsze rewolucyjna*, 07 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/religia/papiez-w-ekwadorze-nasza-wiara-jest-zawsze-rewolucyjna/xbjsgh>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież w Ekwadorze apeluje o ochronę środowiska i cytuje swą encyklikę*, 08 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,18319482,papiez-w-ekwadorze-apeluje-o-ochrone-srodowiska-i-cytuje-swa.html>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Komunistyczny prezent dla papieża*, 09 VII 2015 r., w: <http://www.fakt.pl/wydarzenia/swiat/papiez-dostal-od-prezydenta-boliwii-sierp-i-mlot/1g1pelr>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Boliwia. Papież: nie można odrzucać tych, którzy nie produkują*, 09 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,18331122,boliwia->

Czwartą pielgrzymkę, na Kubę i do Stanów Zjednoczonych Ameryki Północnej, odbył papież Franciszek w dniach od 19 do 28 września 2015 r. Spośród 91 tekstów opublikowanych na analizowanych portalach większość była powielonymi newsami z agencji prasowych. Informacje o pielgrzymce ukazywały się na trzy miesiące przed jej rozpoczęciem. Redaktorzy przedstawiali zapowiedzi i komentarze dotyczące zbliżającej się podróży apostolskiej. Szczególnie akcentowano latynoamerykańską opcję na rzecz ubogich, pomoc emigrantom na wszelkich płaszczyznach. Podczas specjalnego telemostu papież apelował do młodzieży amerykańskiej o otwartość na inne religie i kultury³¹.

Materiały publikowane podczas podróży apostolskiej oraz po niej, oprócz sprawozdania z tego wydarzenia, poruszały następujące zagadnienia: wezwanie światowych przywódców do zawarcia skutecznego porozumienia w sprawie klimatu, walkę z wykluczeniem społecznym i do przeciwdziałania

-papiez-nie-mozna-odrzucac-tych-ktorzy-nie-produkuja.html, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek: Potrzebujemy i chcemy zmian*, 10 VII 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-papiez-franciszek-potrzebujemy-i-chcemy-zmian,nId,1849490>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież do więźniów: stoi przed wami człowiek uratowany przed wieloma grzechami*, 10 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356-,title,Papiez-do-wiezniow-stoi-przed-wami-czlowiek-uratowany-przed-wieloma-grzechami,wid,17700457,wiadomosc.html>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek nazywa niepoohamowany kapitalizm „tajnem diabła”*, 11 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-nazywa-niepoohamowany-kapitalizm-lajnem-diabla/ml94yp>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Paragwaj. Papież: wiara bez gestów solidarności jest martwa*, 12 VII 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,18346668,paragwaj-papiez-wiara-bez-gestow-solidarnosci-jest-martwa.html>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Franciszek: Korupcja jest gangreną narodu*, 12 VII 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/religia/news-franciszek-korupcja-jest-gangrena-narodu,nId,1850453>, [dostęp 02 lutego 2018 r.].

³¹ Zob. *Papież Franciszek w USA i na Kubie spotka się z rodzinami i imigrantami*, 30 VI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-w-usa-i-na-kubie-spotka-sie-z-rodzinami-i-imigrantami/ytrhq0>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *USA. Sondaż: Amerykanie lubią papieża Franciszka*, 03 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,18702179,usa-sondaz-amerykanie-lubia-papieza-franciszka.html>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek apeluje do młodzieży o odwagę*, 05 IX 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-papiez-franciszek-apeluje-do-mlodziezy-o-odwage,nId,1880213>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *W Hawanie ostatnie przygotowania do pielgrzymki papieża Franciszka*, 13 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-w-usa-i-na-kubie-spotka-sie-z-rodzinami-i-imigrantami/ytrhq0>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Watykan: nie ma szczególnych obaw co do bezpieczeństwa papieża w USA*, 15 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/watykan-nie-ma-szczegolnych-obaw-co-do-bezpieczenstwa-papieza-w-usa/yvx234>, [dostęp 03 lutego 2018 r.].

konfliktom zbrojnym i handlowi narkotykami, dialog międzyreligijny, zachętę do odejścia od kultury odrzucenia, wprowadzania pokoju, walkę z pedofilią wśród duchownych³².

Ostatnią pielgrzymką w analizowanym okresie była wizyta apostolska papieża Franciszka w Afryce: w Kenii, Ugandzie i Republice Środkowoafrykańskiej od 25 do 30 listopada 2015 r. Liczba informacji agencyjnych i komentarzy autorских na jej temat była zrównoważona i zamknęła się w 34 wzmiankach. Prawie wszystkie relacje były opublikowane w trakcie trwania pielgrzymki. Wśród opracowań ją zapowiadających zwracano uwagę na papieskie intuicje. Pierwszą jest praktyczne wyrażanie w życiu kultury miłosierdzia, do której Papież wzywał jeszcze przed rozpoczęciem Jubileuszowego Roku Miłosierdzia. Papież, jak zauważają agencje prasowe, ma przypominać o potrzebie dialogu, szacunku i przebaczenia pomiędzy plemionami i państwami, a także wyznawcami religii (szczególnie chrześcijaństwa, islamu, animizmu), a także denominacjami chrześcijańskimi.

³² Zob. *Fidel Castro podarował papieżowi Franciszkowi książkę*, 20 IX 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-fidel-castro-podarowal-papiezowi-franciszкови-ksiazke,nId,1889065>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Kuba: pół miliona ludzi na mszy z papieżem Franciszkiem w Hawanie*, 20 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,wid,17859594,martykul.html>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek spotkał się z Fidelem Castro*, 21 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-franciszek-spotkal-sie-z-fidelem-castro/0frw21>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież: rodziny nie są problemem, ale szansą*, 22 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-rodziny-nie-sa-problemem-ale-szansa/0ej8et>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Kuba: papież apeluje o „rewolucję” „Rewolucję czułości”*, 22 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/kuba-papiez-apeluje-o-rewolucje-rewolucje-czulosci/tfx86g>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek zaskoczył ponownie. Zamiast limuzyny wybrał... malutkiego fiata*, 23 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114871,18897812,papiez-franciszek-zaskoczył-ponownie-zamiast-limuzyny-wybral.html>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież do biskupów USA o skandalu pedofilii: wiem, jak cięży wam ta rana*, 23 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,wid,17866803,martykul.html>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Pięcioletnia Sofia przytuliła papieża Franciszka. I przekazała mu list od imigrantów*, 24 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/10,114927,18906591,piencioletnia-sofia-przytulila-papieza-franciszka-i-przekazala.html>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież w Kongresie USA apeluje o odwagę, braterstwo, solidarność*, 24 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-w-kongresie-usa-apeluje-o-odwage-braterstwo-solidarnosc/z94c7y>, [dostęp 02 lutego 2018 r.]; *Papież na forum ONZ: pokój, solidarność, prawa człowieka*, 25 IX 2015 r., w: <http://wiadomosci.wp.pl/kat,1356,title,Papieze-na-forum-ONZ-pokoj-solidarnosc-prawa-czlowieka,wid,17869734,wiadomosc.html>, [dostęp 03 lutego 2018 r.].

Szczególnym tematem ma być pomoc osobom wykluczonym: odrzuconym, biednym, a szczególnie chorym na HIV³³.

W trakcie pielgrzymki, a także bezpośrednio po niej, autorzy akcentowali następujące treści pielgrzymki papieskiej. Pierwszym z nich był pokój i przeciwstawienie się terroryzmowi oraz strachowi, które paraliżują człowieka, a także szacunek do ludzi wykluczonych, chorych, a także osób homoseksualnych. Papież apelował także o szerszy dostęp do wody oraz o poprawienie jej jakości. Wśród papieskich wskazań była zachęta do dialogu międzyreligijnego, a także ekumenicznego. Jednym z jego elementów powinno być wzajemne przebaczenie. Apelował do Afrykańczyków o jedność wewnątrz ich państw oraz o wzajemny szacunek i zrozumienie, które płyną z Ewangelii³⁴.

³³ Zob. *W Afryce papież odwiedzi obóz dla uchodźców i dzielnicę biedoty*, 17 X 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,19039234,w-afryce-papiez-odwiedzi-oboz-dla-uchodzcow-i-dzielnice-biedoty.html>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Terroryści wezmą na cel papieża Franciszka?*, 23 XI 2015 r., w: <http://www.fakt.pl/wydarzenia/swiat/papiez-franciszek-zagrozony-zamachem-terrorystycznym/f5vrxf8>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież Franciszek rozpoczyna podróż do Afryki*, 23 XI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/raporty/raport-nowy-papiez/aktualnosci/news-papiez-franciszek-rozpoczyna-podroz-do-afryki,nId,1926716>, [dostęp 03 lutego 2018 r.].

³⁴ Zob. *Papież: przemoc i terroryzm karmią się strachem i desperacją*, 25 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.gazeta.pl/wiadomosci/1,114877,19246270,papiez-przemoc-i-terroryzm-karmia-sie-strachem-i-desperacja.html>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Pierwsza wizyta papieża w Afryce. Tysiące ludzi przywitało Franciszka*, 26 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/pierwsza-wizyta-papieza-w-afryce-tysiace-ludzi-przywitalo-franciszka/clkjp7>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież w Ugandzie. Wizyta budzi spore emocje i oczekiwania*, 27 XI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/religia/news-papiez-w-ugandzie-wizyta-budzi-spore-emocje-i-oczekiwania,nId,1928802>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież odwiedził dzielnicę biedoty w Nairobi*, 27 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/papiez-odwiedzil-dzielnice-biedoty-w-nairobi/ysbw57>, [dostęp lutego 2018 r.]; *Uganda: Papież oddał hołd męczennikom*, 28 XI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/swiat/news-uganda-papiez-oddal-hold-meczennikom,nId,1929333>, [dostęp 03 lutego 2018r.]; *Uganda. 150 tysięcy młodych ludzi na spotkaniu z papieżem Franciszkiem*, 28 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/swiat/uganda-150-tysiecy-mlodych-ludzi-na-spotkaniu-z-papiezem-franciszkiem/slgsh9>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież otworzył Drzwi Święte w katedrze w Bangi*, 29 XI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/swiat/news-papiez-otworzyl-drzwi-swiete-w-katedrze-w-bangi,nId,1929683>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *Papież w Republice Środkowoafrykańskiej: jedność, godność, praca*, 29 XI 2015 r., w: <http://wiadomosci.onet.pl/papiez-w-republice-srodkowoafrykanskiej-jednosc-godnosc-praca/w4jcxg>, [dostęp 03 lutego 2018 r.]; *RŚA: „Jako chrześcijanie i muzułmanie jesteśmy braćmi”*, 28 XI 2015 r., w: <http://fakty.interia.pl/swiat/news-rsa-jako-chrzescijanie-i-muzulmanie-jestesmy-bracmi,nId,1929814>, [dostęp 03 lutego 2018 r.].

3. WNIOSKI PASTORALNE

Obecność Kościoła i jego instytucji w przestrzeni wirtualnej jest konieczna, a nawet niezbędna po to, aby prowadzić ewangelizację za pomocą wszelkich dostępnych środków. Internet, jako przestrzeń wielopłaszczyznowa, może stać się zarówno miejscem wymiany myśli, ewangelizacji, jak i narzędziem głoszenia ewangelii. J. Kloch wysuwa postulat wykorzystania internetu także jako narzędzia ewangelizacji. Uważa, że Kościół, jego wspólnoty partykularne i instytucje, powinny wykorzystywać to narzędzie do głoszenia Dobrej Nowiny (ewangelizacja, katechizacja, informacja), uświęcania (Pismo św., modlitwa, rekolekcje, informacje o pielgrzymkach), szerzenia dobroczynności (pomoc socjalna, wolontariat, współpraca, tworzenie społeczności wokół danej inicjatywy) i nauczania (refleksja teologiczna, edukacja wspólnoty eklezjalnej)³⁵.

Warto zwrócić uwagę na kwestię uzyskanych danych. Większość informacji w analizowanych serwisach (www.onet.pl; www.wp.pl; www.interia.pl; www.gazeta.pl; www.o2.pl; www.fakt.pl) była publikowana w trakcie trwania papieskiej pielgrzymki, a pozostałe do 10 dni przed i 10 dni po niej, choć w niektórych wypadkach były to jedynie trzy dni. Informacje dotyczące danej pielgrzymki „żyły” zatem w najbardziej opiniotwórczych portalach kilka dni, a do tego było ich niewiele, bo średnio mniej niż 50 na wizytę apostolską (44). Wśród nich zdarzały się takie, np. dotyczące Bośni i Hercegowiny, które obecne były na portalu przez 2–3 dni. Nie opracowano jeszcze narzędzia, które pozwala sprawdzić, jak długo dana informacja utrzymywała się na stronie głównej. Być może były to jedynie godziny bądź minuty. Najczęściej publikowane były duplikowane wiadomości agencyjne bez komentarza. Wyjątkiem były tu portale współpracujące ściśle z redakcjami katolickimi. Najściślejszą współpracę nawiązał serwis www.onet.pl, z „Tygodnikiem Powszechnym”. Natomiast serwis www.interia.pl sięgał czasem po teksty z „Przewodnika Katolickiego”. Na tych portalach można zauważyć najwięcej omówień teologicznych i szersze przekazywanie nauczania papieskiego. Wydaje się, że to właściwa droga do tego, aby jak najwięcej informacji związanych z życiem Kościoła ukazywało się w mediach internetowych i aby były one rzetelnie przedstawiane.

³⁵ Zob. J. Kloch, *Kościół w Polsce wobec Web 2.0*, Kielce 2013, s. 209–278.

W celu doprowadzenia do ukazywania się takich treści w tych portalach trzeba udostępniać je redakcjom. Redakcje powinny też mieć zapewnioną ścisłą współpracę z określonym medium katolickim, bądź teologiem-dziennikarzem.

Warto, aby centralne instytucje kościelne, np. Biuro Prasowe KEP czy rzecznik prasowy Nuncjatury Apostolskiej, zbudowali zespół ludzi chcących szerzej zadbać o obecność Kościoła w mediach i tworzący teksty przygotowujące czy chociażby podsumowujące papieskie pielgrzymki. Ważne, aby te materiały były komunikatywne dla odbiorcy internetowego i przygotowywane zgodnie z kanonem dziennikarstwa internetowego. Mogą to być wolontariusze świeccy, którym warto zaufać i oddać ten dział funkcjonowania Kościoła jako tym, którzy lepiej potrafią się nim posługiwać.

Zgodnie z postulatami J. Klocha możliwa jest szersza obecność Kościoła w internetowych mediach świeckich. Przez współpracę z mediami internetowymi, które są tym zainteresowane, możliwe jest ich szersze wykorzystywanie, szczególnie do ewangelizacji, katechizacji, informowania, proklamowania nauczania eklesjalnego na dany temat czy tworzenia wspólnoty ludzi, którzy chcą współuczestniczyć w jakimś inicjatywie. Jednak wymogiem wydaje się współpraca Kościoła z tymi mediami i działanie ludzi potrafiących korzystać z tzw. nowych mediów.

Świat i ludzkie przyzwyczajenia szybko się zmieniają. Najpierw wśród środków społecznego przekazu pojawiły się czasopisma, radio, telewizja, a dziś najbardziej rozpowszechnionym medium, z którego korzysta około 70% polskiego społeczeństwa, jest internet. Młodzi ludzie sporadycznie czytają czasopisma, słuchają radia, najczęściej są ciągle „online”, za pomocą komputerów i urządzeń przenośnych (telefony, tablety itd.). Oprócz mediów internetowych: stron internetowych, mediów społecznościowych (YouTube, Facebook, Twitter, Google+, Instagram czy Pinterest), aktualnie największą rolę pełnią najpopularniejsze portale publicystyczne. Niektóre z nich osiągnęły czytelnictwo na poziomie więcej niż

12,5 mln odbiorców miesięcznie, którzy czytają portal nawet kilka razy dziennie (www.onet.pl). W ich zasobach powinny znajdować się informacje związane z Kościołem, w tym także z pielgrzymkami papieskimi.

Z przeprowadzonych badań wynika, że pielgrzymki papieskie cieszyły się małym, bądź średnio małym, zainteresowaniem portali. Informacji z pierwszych sześciu pielgrzymek papieskich (22–29 lipca 2013 r. Brazylia; 24–26 maja 2014 r. – Jordania, Palestyna, Izrael; 14–18 sierpnia 2014 r. – Korea Południowa; 21 września 2014 r. – Albania; 25 listopada 2014 r. – Francja; 28–30 listopada 2014 r. – Turcja) opublikowano jedynie 276. Najczęściej były to newsy podawane za: Katolicką Agencją Informacyjną (KAI), Polską Agencją Prasową (PAP) i Radiową Agencją Informacyjną (RAI). To 168 spośród 276 wiadomości, co stanowi 60,9% informacji często duplikowanych w różnych serwisach. Czas publikacji najczęściej był tożsamy z czasem samej podróży apostolskiej. Niekiedy była ona poprzedzana zapowiedziami bądź podsumowaniami, ale nie publikowano ich z wyprzedzeniem większym niż 7 dni. Tak zwana żywotność pielgrzymki papieskiej na portalu to średnio 7 dni (przez tyle dni ukazywały się informacje na jej temat, choć na stronie głównej informacje były obecne przez 2–3 godziny), pod warunkiem, że pielgrzymka w ogóle została zauważona przez redakcję danego portalu.

Wydaje się, że media internetowe powinny zostać zauważone przez centralne instytucje Kościoła i szerzej informowane, a współpraca z redakcjami katolickimi czy teologami pozwoliłaby na publikowanie większej liczby omówień teologicznych papieskiego nauczania w dłuższym czasie. Ważne, aby teologowie, w tym duchowni, byli przygotowywani także do posługiwania się narzędziami niezbędnymi do uprawiania tego rodzaju dziennikarstwa.

BIBLIOGRAFIA

- Benedykt XVI, *Nowe technologie, nowe relacje. Trzeba rozpowszechnić kulturę szacunku, dialogu i przyjaźni. Orędzie na 43. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 2009 r.
- Franciszek, *Komunikacja i Miłosierdzie – owocne spotkanie. Orędzie na 50. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 2016 r.
- Jan Paweł II, *Misja Kościoła w erze komputerów. Orędzie na 24. Światowy Dzień Środków Społecznego Przekazu*, 24 stycznia 1990 r.
- Kloch J., *Kościół w Polsce wobec Web 2.0*, Kielce 2013.
- Pietrzak A., *Opcja na rzecz ubogich znakiem wiarygodności Kościoła*, Pieniężno 2002.

www.fakt.pl
www.gazeta.pl
www.interia.pl
www.o2.pl
www.onet.pl
www.wirtualnemedial.pl
www.wp.pl

Biogram

Marcin Wrzos OMI (ur. 1977 r.), prezbiter, misjonarz oblat Maryi Niepokalanej; doktor teologii o specjalności misjologia i teologii środków społecznego przekazu UKSW (2013), ukończył studia z zakresu nauk politycznych i dziennikarstwa na UAM (2008) i polonistyki na UJ (2016). Autor artykułów dotyczących misji w środkach społecznego przekazu i wykorzystania środków społecznego przekazu na misjach. Bada obecność Kościoła w internecie. Autor trzech publikacji naukowych: „Polskie czasopisma misyjne po II wojnie światowej. Studium misjologiczno-prasoznawcze”, „Bibliografia polskich czasopism misyjnych. Lata 1945–2013” oraz „Oblates missionary press in Europe” (redaktor). Kieruje wydawnictwem „Misyjne Drogi” i portalem internetowym misyjne.pl. Adres e-mail: marcinwrzos@oblaci.pl